Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXIV., št. 203
Ljubljana, četrtek 4. septembra 1941-XIX
Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5. — TELEFONI: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, Za inozemstvo 10 L.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase in Kraljevino Italijo in inozemstvo ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Junaška posadka v Gondarinu
slavni simbol Imperija

Dva značilna dokumenta, ki obeležujeta borbeni duh braniteljev imperija — Tudi sovražnik izraža svoje občudovanje in priznanje junaštvu in požrtvovalnosti italijanskih vojakov

Rim, 4. sept. s. Naše junaške čete, ki se v Gondarinu upirajo po silah in sredstvih močnejšemu sovražniku, zavračajoč z orožjem ponovne pozive k predaji, vzbujajo soglasno občudovanje vsega sveta. Dva dokumenta dokazujeta borbeni duh braniteljev imperija: Okrožnica, ki je bila poslana 7. julija po generalu Nasiu, posadkam.

Oficirji, podoficirji, vojaki, Črne srajce! Zastava Amare vihra sedaj sama v Etiopiji. Vse druge so morale po hudih bitkah popustiti spričo večje sile in zaradi pomanjkanja živil. Mi smo na srečo v dobrem strateškem položaju in imamo še močne sile, ki so se zbrale v trdnih trdnjavah, imamo ozemlje in deževje, ki nam pomaga. Vsa Italija gleda zdaj na Gondar kot na zadnji simbol imperija. Sovražnik in zavezniki nas gledajo zaradi sodbe. Naprej torej! Stisnimo pasove in zobe ter vztrajajmo do zadnjega koščka kruha. To moremo in moramo storiti. — Gugielno Nasi.

Pismo, ki je bilo poslano 23. julija po angleškem majorju Ringroseu podpolkovniku Bonelu, poveljniku v Uolkefitu:

Gospod, pišem vam osebno ne kot sovražnik sovražniku, marveč kot mož možu in v odkritem prizadevanju, preprečiti nadaljnje prelivanje krvi in trpljenje. Hrabrost in junaštvo odpora vaših oficirjev in vojakov proti topovskemu ognju, letalskim napadom, lakoti in pomanjkanju so že predmet občudovanja angleške armade in za mene bo čast, srečati vas, ko bo končana ta vojna. Prišel bo čas, ko bo podaljšani odpor povzročil nepotrebno ubijanje in trpljenje ter spremenil občudovanje v bolečino ter v razočaranje in slavo hrabrosti v krutost. Prosim vas zelo odkrito, da ne ubijete tega velikega občudovanja z nadaljevanjem odpora kajti končni izid te vojne za Abesinijo vam mora biti odslej jasen. Odkrito vas prosim, da častno kapitulirate ne pred mano ali pred Abesinci, če želite, temveč pred angleško armado. Odkrito vaš — major Ringroseu.

Pred novo ofenzivo na vzhodni fronti

Nemške priprave so končane, vendar pa nihče ne ve, kje bo sledil glavni udar — Borbe zavzemajo na vsej fronti vedno večji obseg in se pričakujejo v kratkem nove in važne odločitve

Zagreb, 4. sept. s. **Vojaški kritik »Hrvatskega Naroda«, dokazuje v dolgem članku, da je zdaj odločena usoda Leningrada. Kritik pravi, da je maršal Rundstädt že izvedel vse potrebne premike čet za nove nepričakovane udarce. Kam bodo udarci padli in kje se bo začela nova ofenziva, ki bo izvedena skupno z razvojem nemških divizij na osrednji fronti, tega nihče ne ve. Nemcem je uspelo zakriti svoje namene z neprodornim zastorom, za katerim se skriva tajna bodočih, za vse človeštvo odločilnih dogodkov. Ti dogodki se bodo zaključili kakor doslej vse nemške akcije z zmago.**

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. sept. Nemška vrhovno vojno poveljništvo poroča:

Na vsej vzhodni fronti je v teku uspešno bojno delovanje.

Rumunsko letalstvo je znatno sodelovalo pri velikih uspehih na jugovzhodni fronti. Uničilo je do konca avgusta 433 sovjetskih letal in odlično podpiralo operacije vojske.

Berlin, 4. sept. s. V osrednjem odseku fronte je prišlo 2. septembra do silnih spopadov s sovjetskimi silami, ki so utrpele znatne izgube v oklopnih oddelkih. Pri teh operacijah so nemške čete uničile 40 sovjetskih tankov, med njimi 11 težkih in amfibijski 40tonski tank. Ujetih je bilo 2.250 vojakov, v nemške roke pa sta padla tudi dva oklopna avtomobila in številni vojni material. Kljub srditemu sovjetskemu odporu so nemški pehotni in oklopni oddelki zavzeli nek gozdni pas v osrednjem sektorju fronte. V uspešnem sodelovanju so pehota in oklopni oddelki zapodili sovražnika iz gozda in ujeli 2.500 vojakov ter zajeli in uničili 3 sovjetske tanke, 9 topov, 18 strojnic in 25 vozov.

Tudi na ostalih odsekih fronte so zadale nemške čete 2. septembra sovražniku velike izgube. Dne 1. septembra je bilo ujetih 5.700 sovjetskih vojakov skupno s 27 tanki, 18 topovi, 151 strojnicami, 47 metalci min in velika količina pehotnega orožja. Nemški piloti, ki so se vračali z izvidniškega poleta nad Finskim zalivom, so poročali, da so videli v nemškem minskem pasu številne preostanke sovjetskih transportnih in tovornih ladij. Nemške minske zapore so postale pokopališča boljševiških ladij.

Berlin, 4. sept. s. Kakor se doznava iz vojaških virov, je ena sama nemška divizija v zmagoslavnih spopadih severno od Luge zajela 19 sovražnih tankov, 108 topov in velike količine drugega vojnega materiala. 2. septembra je nemško letalstvo ponovno silno napadlo sovjetske prometne zveze. Zadete in na več točkah razdrte so bile proge Konotop—Lvov in Kursk—Orel. Iztirilo je več tovornih vlakov. Silno so bile napadene tudi sovjetske kolone na pohodu in položaji protiletalskih baterij, vzhodno od Dnjepra.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 4. sept. s. Uradno poročajo: V zadnjih 24 urah so finski lovci v zračnih spopadih nad vzhodno Karelijo zbili tri sovražne lovce. Finska protiletalska obramba je razen tega zbila na Karelijski ožini in pri Aunusu 8 lovcev. Dva od teh je sestrelila ena sama baterija, ki je uničila tudi dve utrdbici. V tem odseku so finske čete prisilile k pristanku dva rdeča lovca, tako da je izgubil sovražnik 13 letal. Na finski strani ni bilo izgub. Finsko letalstvo je z največjim učinkom bombardiralo sovražne kolone, zbrane v neredu ob južni obali Karelijske ožine, kjer so se skušale zaman ukrcati, ker so letala močno obstreljevala majhne mostove in transportne ladje na odprtem morju. V vzhodni Kareliji je finsko topništvo bombardiralo z vidnimi učinki uničevanja zbirališča sovražnikovih čet in avtokolone.

V osrednjem odseku fronte so finske čete zasedle in prekoračile Uhtuo. Prednji oddelki ogražajo zdaj Kemi, važno postajo na železniški progi Leningrad-Murmansk ob Belem morju.

Odbiti protinapadi na Dnjepru

Budimpešta, 4. sept. s. Vesti iz madžarskega glavnega stana kažejo, da so zavezniške čete v zadnjih 24 urah še povečale uspeh, ki je bil dosežen v torek ob dolnjem Dnjepru. Sovražne čete skušajo na svojem umiku rešiti svoje težko topništvo, oklopne vozove in tanke. Sovjetski protinapadi, ki so bili prve dni tega tedna še zelo pogosti, so včeraj popustili. Madžarske čete so mnogo prispevale k uspešni dovršitvi operacij in so odbile vse sovražne protinapade ter očistile ozemlje od razpršenih sovjetskih čet. Madžarsko protiletalsko topništvo je v torek sestrelilo tri sovjetske bombnike.

40 km do Leningrada

Helsinki, 4. sept. s. Napredujoč v Karelijski ožini, so finske čete dosegle Minilo. Finci so zopet osvojili Jajajoiki ob progi proti Leningradu. Od Leningrada so prve čete Mannerheima oddaljene samo še 40 km.

Letalske akcije

Berlin, 4. sept. s. Nemške letalske sile so tudi včeraj intenzivno podpirale operativno vojsko na kopnem, posebno v borbah okrog Brijanska. Nemška letala so pri svojih napadih razdejala večje število sovjetskih tankov, med katerimi je bilo tudi nekaj najmodernejše konstrukcije. V nizkih poletih so nemški bombniki z bombami in s strojnicami uničili vrsto strojniških gnezd, vrgli s tira več tovornih vlakov in pognali v zrak skladišče streliva.

Berlin, 4. sept. s. Nemška bojna letala so predvčerajšnjim v Finskem zalivu uspešno napadla sovjetske trgovinske ladje. Tri izmed njih s skupno 11.000 tonami so bile hudo poškodovane. Neka nadaljnja 1000-tonska ladja je bila potopljena.

Na Nevi so nemški bombniki potopili sovjetsko topničarko in dva tovorna čolna. Na Ribačijevem polotoku pa so nemški bombniki bombardirali postojanke sovražnega protiletalskega topništva in neko vojaško taborišče.

Berlin, 4. sept. s. Nemške letalske sile so včeraj v Finskem zalivu in na Ladoškem jezeru učinkovito napadle sovjetske ladje ter poškodovale, deloma pa zažgale tri ruske tovorne ladje. Pozneje so nemški bombniki hudo razdejali železniške naprave in postojanke protiletalskega topništva severno od Krasnogvardejska. Zelo hudi so bili napadi tudi na železniško progo Volohovstroj-Tihvin, kjer je bila železnica na 16 krajih razrušena. Trije tovorni vlaki so bili od bomb zadeti in razdejani.

Berlin, 4. sept. s. Pri nekem izvidniškem poletu nad Črnim morjem je neki nemški bombnik z bombami potopil sovjetsko podmornico.

Italijanski piloti se odlikujejo po hrabrosti in sposobnosti tudi na vzhodni fronti

Z vzhodne fronte, 4. sept. s. Sovjetsko letalstvo je skušalo zadnje dni z obupnimi akcijami zadržati nadaljnje prodiranje zavezniških čet na Dnjepru. Sovjeti so zbrali na fronti, kjer so se pravkar razvijale bojne operacije, znatne skupine zadnjih ostankov sil, ki so jih nabrali na drugih odsekih fronte. Tako so jasno priznali odločilni pomen operacij na jugu in postojank, ki so jih sovjetske čete zavzele na vzhodnem obrežju reke.

Čim so se sovjetska letala zbrala v zaledju bojišča, so takoj pričela napadati nemške in italijanske postojanke, očitno z namenom, da bi povzročile tam nered. Zavezniški odelki pa so nemudno reagirali in onemogočili sovjetske načrte. Že nemško vojno poročilo je obeležilo prve uspehe nemških in madžarskih lovcev ter opozorilo tudi na uspešno delo italijanskih lovskih letal.

Že ko se je prva skupina italijanskih lovcev pojavila v Rusiji, se je popolnoma uveljavila v borbi z nasprotnikom, kakor se je to zgodilo že v času španskih preskušenj. Te dni je prišlo do prvega letalskega spopada med italijanskimi in ruskimi lovci nad bojiščem. Skupina sovražnih bombnikov se je približala postojankam italijanskih letalskih sil. Lovci italijanskega ekspedicijskega zbora so se takoj dvignili in ustavili sovražni napad ter povzročili zmešnjavo v sovjetski letalski formaciji. Sovjetski bombniki so silno reagirali, ko so bili naenkrat od vseh strani napadeni, toda brez uspeha. Italijanske strojnice so spravile na tla 7 Martinov in 1 Rato. Zadeta so bila še nadaljnja tri sovjetska letala, ki so morala za bojiščem očitno pristati. Verjetno je, da so bila tudi ona sestreljena. Uspeh pa je bil toliko večji, ker so sovražna letala, ki so spremljala bombnike, opustila nadaljnji napadalni polet spričo italijanske vojne taktike in izgub, ki so jih utrpeli sovjetski bombniki ter so se umaknila iz borbe. Vsa italijanska letala so se vrnila na svoje oporišče.

Še istega dne je protiletalsko topništvo neke italijanske divizije sestrelilo 5 sovjetskih bombnikov ki so se pojavili nad italijanskimi postojankami. Tako je bilo na ta dan sestreljenih 15 ruskih letal.

Sovjeti pognali v zrak največji nasip na Dnjepru pri Dnjeprostroju

Vsa industrija v južni Rusiji je zaradi tega ostala brez električnega toka

Z vzhodne fronte, 4. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

V enem izmed zadnjih poročil smo omenili alternativo, pred katero bi se nahajala sovjetska vlada, če bi zmagovite vojaške sile osi ogrožale s svojim nevzdržnim napredovanjem industrijsko področje: izpraznitev tega področja in odstranitev delavcev in delavk ali uničenje industrijskih naprav, obratov itd. To je razlog za uničenje velikanskega nasipa ob Dnjepru, ki je usmerjal vodo reke v Dnjeprostroj in omogočal delovanje ene največjih električnih central Rusije. Nasip je bil pognan v zrak z mnogimi tonami dinamita in z njim tudi hidroelektrične naprave v bližini nasipa. Za gradnjo nasipa je bilo potrebnih 6 let dela. Delalo je okrog 50.000 delavcev, kar kaže na važnost te hidroelektrične naprave, ki so jo bili Sovjeti prisiljeni uničiti. Zadošča navesti, da je električna centrala imela 9 turbin, od katerih je vsaka proizvajala 80 tisoč konjskih sil. Ta centrala je zalagala z električno energijo v višini več sto tisoč kilovatov vse naprave južne Rusije do Rostova. Z uničenjem nasipa pri Dnjeprostroju so Rusi ustavili delavnost in delo več sto tovarn in industrijskih naprav, ki so delale za potrebe vojne.

Intensa attivita aerea nell'Africa settentrionale

Distruzioni a Tobruk — Bombe su Giarabub e Malta — Una brillante puntata sul fronte di Gondar

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 3 settembre il seguente bollettino di guerra n. 456:

L'attività dell'aviazione contro le basi e le posizioni britanniche ha registrato altri successi. Durante l'azione a massa contro Tobruk, citata nel bollettino di ieri, sono state anche centrate postazioni contraeree e di artiglieria campale nonchè attendamenti. Sono stati osservati numerosi incendi ed esplosioni. Nella zona di Giarabub nostri velivoli hano spezzonato e mitragliato autocolonne nemiche trasportanti truppe. Nella scorsa nottee sono state bombardate basi aeree dell'Isola di Malta.

Aerei aversari hanno lanciato bombe su Bengasi e mitragliato un villaggio colonico della Cirenaica senza alcuna conseguenza. Altre incursioni aeree sono state compiute su località prossime a Catania e Ragusa: danni insignificanti.

Nell'Africa Orientale le nostre truppe continuano a tenere in scacco l'avversario causandogli perdite sensibili. Un nostro battaglione uscito dal caposaldo di Celgà ha eseguito una brillante puntata in profondità nelle linee nemiche. Impegnato combattimento con una grossa formazione avversaria, la sbaragliava, numerosi morti nemici sono rimasti sul terreno.

Intenzivno delovanje letalstva v severni Afriki

Razdejanje v Tobruku — Bombe na Džarabub in Malto — Sijajen sunek na gondarski fronti

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 3. septembra naslednje vojno poročilo štev. 456::

Delavnost letalstva proti oporiščem in postojankam britanskih čet je zabeležila nove uspehe. Med množestveno akcijo proti Tobruku, omenjeno v včerajšnjem poročilu, so bile zadete tudi postojanke protiletalskega in poljskega topništva ter vojaška taborišča. Opaženi so bili mnogi požari in eksplozije.

V območju Džarabuba so naša letala obmetavala z bombami in obstreljevala s strojnicami neprijateljske avtomobilske kolone, ki so prevažale čete.

Preteklo noč so bila bombardirana letalska oporišča na otoku Malti.

V Tobruku je naše topništvo zadelo skupine oklopnih avtomobilov in skupine sovražnih bojnih voz, ki so se skušale približati našim postojankam.

Sovražna letala so metala bombe na Bengazi in s strojnico obstreljevala neko vas kolonistov v Cirenaiki, toda brez vsakega uspeha.

Nadaljnji letalski napadi so bili izvršeni na kraje blizu Katanije in Raguse. Povzročena škoda je neznatna.

V vzhodni Afriki naše čete še nadalje drže sovražnika v vednem nemiru in mu povzročajo občutne izgube. En naš bataljon je napravil sijajen izpad iz utrdbe Celge in je prodrl globoko v sovražne črte. Zapletel se je v boj z velikim sovražnim oddelkom ter ga pognal v beg. Na bojišču je ostalo mnogo mrtvih sovražnikov.

Operacijsko področje, 4. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

V noči na 3. september so naši bombniki z višine in v nizkem poletu napadli letalsko-pomorska oporišča na Malti. Bombe velikega kalibra in več sto razstrelilnih in zažigalnih ploščic je uspešno zadelo objekte v pristanišču La Valleti in na letališču v Mikabi. Vse letalske in protiletalske obrambe otoka so bile v akciji. Predvčerajšnjim zjutraj je letalstvo osi, kakor je bilo javljeno v poročilu št. 455, izvedlo ob vzhajajočem solncu novo bombardiranje trdnjave Tobruk. Naši bombniki in strmoglavci, ki so jih ščitili lovci, so izvedli v zaporednih valovih uničevalne napade na utrdbe, skladišča goriva in municije in na pristaniške naprave, zoperstavljajoč se z nepopisno vnetostjo močni in precizni reakciji protiletalske obrambe v utrdbi. Odvržene so bile bombe srednjega, velikega in največjega kalibra na prej določene objekte iz vsake skupine letal. Na vseh zadetih objektih so se pokazali sledovi uničevanja in smrti. Vsa letala so se nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Dve leti bliže koncu vojne

„Völkischer Beobachter" o pomenu sedanje vojne, ki bo odločila usodo številnih generacij

Monakovo, 4. sept. s. »Völkischer Beobachter« poudarja v članku, posvečenem koncu drugega leta vojne, da se v teh dneh ne sme misliti samo na triumfe in se opajati z zmagami osi, ki označujejo dve pretekli leti in ki so razširile oblast Nemčije in Italije na večino Evrope, temveč je treba imeti pred očmi razloge, ki so povzročili to vojno in upoštevati, da se razvija revolucionarni boj, ki bo odločil usodo številnih generacij. Anglija vidi, kako so se razpršile iluzije, ki jih je imela ob pričetku te vojne. Pridružujemo se torej mnenju lorda Halifaxa, ki je odgovoril, ko so ga vprašali, koliko časa bo trajala vojna, da mora reči sedaj samo eno gotovost, in to je, da smo za dve leti bliže koncu vojne. V resnici smo za dve leti bliže zmagi pravice in triumfu življenjskih ustvarjalnih sil nad kaosom in političnim neredom, ki ga hoče plutokracija.

Odpor Turčije

proti anglo-ameriškim načrtom

Ankara, 4. sept. s. Zelo živahno reagirajo turški politični krogi na zadržanje nekega dela tiska in nekaterih politikov Zedinjenih držav glede Turčije. Posebno pozornost je v Ankari zbudil članek lista »Washinton Star«, ki je blizu Bele hiše. V članku piše med drugim:

Rusija potrebuje izhoda proti toplim morjem, ki ji omogočuje tudi hitrejšo zvezo z južnimi državami. Rusi so imeli nekaj časa predpravico, biti gospodarji ožin, toda jim je bil sad njihove zmage odvzet. Berlinski kongres leta 1878 je onemogočil Rusom polastitev Carigrada. Naslednji ruski poizkus je bil izigran na konferenci v Versaillesu. V sedanji zgodovinski dobi, ko bo vojna končana in se bodo odgovorni ljudje zbrali, da uresničijo v interesu miru izjavo Roosevelta in Churchilla, bo zopet obravnavano vprašanje ožin. Gotovo je, da bi ves svet imel koristi, če bi že pred stoletjem postal Carigrad mednarodno področje.

V komentarju tega članka je radio Ankara poudaril: Čudimo se mišljenju ameriškega lista. Očitno gre za komplot ali za izraz največje nevednosti. Nesprejemljivo je, da hočejo Zedinjene države, ki so izven vojne, razširiti požar vojne na druge države. Kakšne koristi upajo dobiti Zedinjene države s svojo propagando za nesoglasje in ščuvanje? Kakšni tajni interesi se skrivajo za to izzivalno propagando? Nezadovoljnost turških političnih krogov proti Zedinjenim državam se je povečala tudi zaradi dejstva, da se je sporedno s člankom poluradnega »Washington Stara« tudi ameriški admiral Sterling, bivši šef generalnega štaba ameriške mornarice, izjavil odkrito sovražno proti Turčiji glede vprašanja turških ožin. V svojih izjavah, ki so jih razširile največje ameriške tiskovne agencije, zahteva Sterling, naj Turčija odpre ožine angleškim pomorskim silam in predlaga Angliji, naj napade in se polasti Dardanel, če bi se turška vlada temu upirala. Komentator radia Ankara je rekel v odgovoru admiralu Sterlingu med drugim: Nerazumljivo je, kako more biti človek, ki je bil na tako visokem mestu ameriške mornarice, tako neveden. Ne bi imelo smisla razjasniti mu možgane. Ali bodo Zedinjene države stopile v vojno ali ne, je njihova stvar. Gotovo pa je, da imajo ameriški izolacionisti prav, če se upirajo temu, da bi bila njih država zapletena v konflikt, kajti tedaj bi se bilo bati, da bi prišli taki neodgovorni ljudje, kot je admiral Sterling, do moči.

Incidenti na turško-iranski meji

Ankara, 4. sept. s. Na turško-iranski meji so nekateri sovjetski vojaki izzvali incidente, zaradi katerih so bile turške obmejne straže prisiljene intervenirati.

Vojna na Kitajskem

Šanghaj, 4. sept. s. Tiskovni odsek poveljstva japonskega brodovja v kitajskih vodah je objavil, da so japonski hidroavioni v času od 21. avgusta do 3. septembra izvedli vrsto napadov na kraje v pokrajinah Kansu, Šehuan, Kunan, Kiangsi in Honan. Napadena je bila cela vrsta strateških točk in železniških križišč. V Čungkingu je bilo razdejanih več tovarn in skladišč streliva.

Roosevelt zahteva vedno nove miljarde

Washington, 4. sept. s. Na običajnem sestanku z novinarji je predsednik Roosevelt napovedal, da bo v kratkem predložil kongresu načrt zakona, s katerim bo zahteval nadaljnjih pet milijard dolarjev kreditov za oboroževanje in druge stroške za ameriške oborožene sile. S temi krediti se bo pospešila vojna produkcija. V vojno industrijo je bilo doslej investiranih že več 10 milijard dolarjev.

Modificazioni d'orario sulle linee della Carniola inferiore

Modificazione d'orario sulle linee della Carniola Inferiore

A cominciare dal 31 agosto p. v. nei giorni festivi ed alle domeniche è sospeso sulla linea Metlika-Lubiana il treno 9222 in partenza da Metlika alle ore 18.30 e in arrivo a Lubiana alle ore 22.30. In sua vece sulla stessa linea e nei medesimi giorni si effettuerà il treno accelerato 99218 in partenza da Metlika alle ore 16.28.

Ad evitare l'eccessivo affollamento del treno 92918 sulla linea Trebnje-Ljubljana, dal 31 agosto il treno 9218 sarà seguito da Trebnje na Dol. a Lubiana dal treno 9218 bis. Il treno 9218 partirà da Trebnje alle ore 18.33, e il treno 9218, proveniente da Karlovac, rispettivamente da Metlika, proseguirà da Trebnje come seconda parte fino a Lubiana.

Cominciando da pari data la composizione da Kočevje alle domeniche ed ai giorni festivi non verrà attaccata a Grosuplje al treno 8218 da Novo mesto, ma proseguirà la sua corsa da Grosuplje a Lubiana separatamente con la partenza da Grosuplje alle ore 19.30.

Spremembe v potniškem voznem redu na dolenjskih progah

Pričenši z dne 31. avgusta t.l. dalje izostane ob nedeljah in praznikih na progi Metlika-Ljubljana izletniški vlak 9222, ki je odhajal iz Metlike ob 18.31 in dospel v Ljubljano ob 22.30. Mesto tega pa vozi ob istih dneh na progi Metlika — Novo mesto in dalje do Ljubljane potniški vlak 9218 z odhodom iz Metlike ob 16.28.

V svrho razbremenitve tega vlaka, ki je zlasti na progi od Trebnjega do Ljubljane vedno prezaseden, vozi pričenši z dnem 31. avg. ob nedeljah in praznikih na progi Trebnje na Dol. — Ljubljana vlak 9218 v dveh delih in sicer tako, da odpelje prvi del iz Trebnjega ob 18.33 min., kateremu sledi kot drugi del vlak, ki vozi že od Karlovca oziroma Metlike za Ljubljano.

Z istim dnem odpade tudi na postaji Grosuplje priklopljanje kočevske garniture ob nedeljah in praznikih novomeškemu vlaku 9218, ter vozi kočevski vlak iz Grosuplja samostojno do Ljubljane in sicer z odhodom iz Grosupljega ob 19.30.

Un saggio ginnico-sportivo interprovinciale a Lubiana

L'ispettorato per la Venezia Giulia in collaborazione con il Dopolavoro provinciale di Lubiana organizzerà, in occasione della fiera di Lubiana un saggio ginnico femminile e gare di atletica leggera che avranno luogo allo Stadio il giorno 5 ottobre. In tale occasione saranno effettuati treni speciali riservati ai dopolavoristi provenienti dalle provincie di Trieste, Pola, Fiume, Gorizia e Udine.

Avvertimento ai maestri artigiani

L'Alto Commissariato per la Provincia di Lubiana invita tutti i maestri artigiani che hanno degli apprendisti, i quali non sono stati finora iscritti alle scuole di perfezionamento per apprendisti, di iscriverli nel loro proprio interesse incondizionatamente e al più tardi fino al 8 settembre a. c. In caso diverso verranno prese contro di loro delle sanzioni a sensi del § 298, capo 1 e § 398, punto 11 delle leggi sull'artigianato.

Medpokrajinska telovadna in sportna prireditev v Ljubljani

Sportni inspektorat v Julijski krajini bo s sodelovanjem pokrajinskega dopolavora v Ljubljani priredil o priliki ljubljanskega velesejma žensko telovadno prireditev in lahkoatletske tekme. Tekme kakor tudi telovadni nastop bodo na ljubljanskem stadionu 5. oktobra. Ob tej priliki bodo vozili posebni vlaki za dopolavoriste iz tržaške, puljske, reške, goriške in videmske pokrajine v Ljubljano.

Opozorilo obrtniškim mojstrom

Visoki Komisarijat za Ljubljansko pokrajino poziva vse obrtniške mojstre, ki imajo vajence, pa jih še niso privedli k vpisu v strokovne nadaljevalne šole, da to store v lastnem interesu brezpogojno in najkasneje do 4. septembra t. l., ker se bo v nasprotnem slučaju postopalo proti njim v smislu § 298. odst. 1. in § 398. toč. 11 zakona o obrtih.

Velike poplave na Madžarskem

Cele pokrajine v madžarski nižini so pod vodo — Mnogo mest in vasi so morali izprazniti — Ogromna škoda

Budimpešta, 4. sept. s. Vesti, ki so snoči prispele iz Transilvanije, kažejo, da je poplava, ki je nastala te dni v transilvanski nižini, močno narastla. Voda se je razlila tudi po Kološvaru nižji okraji mesta so preplavljeni. Pa tudi v zgodnjih mestnih okrajih so morali evakuirati mnogo poslopij. Kološvar že 60 let od poplav ni bil tako hudo prizadet.

Škoda je ogromna. Poplava je zahtevala tudi več človeških žrtev, katerih število pa še ni dognano. Vlada je nemudno ukrenila vse potrebno za reševalno organizacijo. Čete in gasilci so na delu, da spravijo prizadeto prebivalstvo na varno.

Tudi v veliki madžarski nižini so se vse reke dvignile zaradi deževja zadnjih dni. Mnogo rek se je razlilo čez bregove. Voda z reke Koroš je dosegla mestece Deš, ki je večinoma že poplavljeno. Na nekaterih točkah je segla voda do streh posameznih hiš. Hudo škodo je poplava napravila v tamkajšnjih tovarnah. Tudi reka Sapoš se je razlila čez bregove. Razdrla je nekaj mostov in preplavila več krajev.

Posebno hudo je bilo v južni Madžarski prizadeto mesto Szeget. Tudi tam je več mestnih okrajev pod vodo. Gasilci in vojaštvo so naleteli na velike težave pri reševalnih delih. Nadalje je poplavljeno mestece Hodmezovašarheli. Voda odnaša iz posameznih krajev cele dele lesenih hiš, izruvano drevje in brzojavne drogove.

Železniški promet je bil v vseh poplavljenih področjih prekinjen. Vlada je že izdala vrsto ukrepov, da zlasti revnejšim slojem olajša njihovo nesrečo.

Obznana v Bolgariji

Smrtna kazen za komunistične agitatorje in druge škodljivce države

Sofija, 4. sept. s. Včeraj se je pričelo novo zasedanje sobranja. Pred sejo sta ministrski predsednik Filov in zunanji minister Popov na seji parlamentarne večine podala podrobno poročilo o notranjem in zunanjem političnem položaju.

Pravosodni minister je sobranju predložil načrt zakona, ki določa stroge kazni za vse motilce javnega reda. Sobranje je o tem zakonskem načrtu pričelo včeraj razpravljati. Po predloženem zakonskem načrtu bodo vsi, ki bi na kakršenkoli način propagirali komunistične ideje in tako sejali razdor med bolgarski narod, kaznovani z zapornimi in v nadaljnjem primeru tudi s smrtno kaznijo. Kdor bi poslušal sovražne radijske postaje, bo kaznovan s 5 let zapora ali 500.000 levi denarne kazni. Bolgari, ki delujejo pri sovražnih radijskih postajah, bodo obsojeni na smrt. Smrtna kazen je določena tudi za one, ki bodo fizično napadli bolgarske vojake ali vojake prijateljskih in zavezniških sil. Druge zelo ostre kazni so bile določene tudi za vse one, ki bi bili odgovorni za kakršnokoli dejanje v škodo bolgarske države.

Vohunska radijska postaja odkrita v Varni

Sofija, 4. sept. s. Policija je odkrila v Varni tajno radijsko postajo, ki je delovala za sovjete. Lokal, v katerem je bila postaja, so branili ljudje, ki so bili oboroženi s strojnicami. Na zahtevo, da se predajo, so se uprli in je prišlo do hudega spopada. Trije komunisti so bili aretirani, ostali štirje so zbežali.

★

Ekspoze zunanjega ministra

Sofija, 4. sept. s. Sinoči je bil objavljen službeni komunike o zunanjepolitičnem ekspozeju zunanjega ministra Popova na seji parlamentarne večine sobranja. Popov je naglasil, da je zunanjepolitični položaj dežele dober in da ni razlogov, spričo katerih bi se bolgarski narod vznemirjal. Potrebno pa je, da ostane narod složen in trden ter da odločno očuva svoje narodno edinstvo. Večina sobranja bo imela danes še eno sejo.

Nove osnove naše sportne organizacije

Na sestanku z novinarji je zaupnik CONI pojasnil glavne obrise nove sportne hierarhije — Važne izjave o prepovedi prestopov naših sportnikov in o ukrepih, podvzetih za poživitev stikov z ostalimi sportnimi središči

Ljubljana, 4. septembra

Včeraj popoldne je bila v novih prostorih CONI, vrhovni instance sportnega gibanja v Ljubljanski pokrajini, v palači Ljubljanske kreditne banke informativna konferenca, ki jo je sklical zaupnik CONI za Ljubljansko pokrajino g. Buratti in so se je udeležili vsi sportni uredniki ljubljanskega časopisja. Na konferenci, ki je trajala dobro uro, je g. Buratti podrobno razčlenil vsa vprašanja, ki se tičejo vzpostavitve nove organizacije, njenega ustroja in delovanja, smernice za bodoče sportno delo, za poživitev stikov in organično vključenje delovanja naših sportnikov v delo sportnikov iz ostalih pokrajin. Med referatom in kasneje v nevezanem pogovoru je g. Buratti podal izredno zanimive podatke, ki bodo zanimali vse naše aktivne sportnike, organizatorje in prijatelje sporta.

Hierarhija pokrajinske sportne organizacije

Kakor rečeno je nova organizacija našega sporta naslonjena na italijansko olimpijsko organizacijo CONI. Vendar pa sta zaradi potrebe, da se upoštevajo naše posebne prilike, organizacija in delokrog CONI za Ljubljansko pokrajino delno različna od onih v drugih pokrajinah.

Vrhovna reprezentativna in hierarhična stopnja v naši organizaciji je **mesto zaupnika CONI,** ki je bilo poverjeno novinarju in dolgoletnemu sportnemu delavcu g. Burattiju. On je reprezentant CONI pri Visokem Komisarijatu in napram vsem krajevnim sportnim društvom. Preko njega se razvijajo vsi organizatorični in strokovni stiki s CONI in državnimi zvezami. V njegovo vrhovno in izključno pristojnost spadajo sportnopolitična, nadzorovalna in sportno organizacijska vprašnja, med tem ko bodo mogle podrejene organizacije v pogledu drugih sportnih vprašanj biti v direktnem stiku z državnimi zvezami v Rimu.

Drugo stopnjo v hierarhiji tvori **Pokrajinski odbor CONI** (Comitato Provinciale del CONI), ki se bo formiral v bližnjih dneh in bo sestavljen v veliki večini iz članov odbora naše dosedanje vrhovne organizacije Slovenske sportne zveze. Naloga Odbora bo vzporeditev delovanja pokrajinskih sportnih društev.

Tretjo stopnjo tvorijo **pokrajinski odbori** (Comitati di zona) **in pokrajinski komisarji** (Commisari di zona). Pokrajinski odbori bodo ustanovljeni za tiste sportne panoge, v katerih je delovanje razdeljeno na večje število osnovnih organizacijskih edinic. Zaenkrat je določeno, da jih bo štiri, in sicer pokrajinski odbor za nogomet, za lahkoatletiko, kolesarstvo in zimske sporte, kamor spadajo smučanje, drsanje in hokej. Za druge sporte kakor za plavanje, tenis, ki se pri nas zaenkrat goje samo v enem klubu, bodo imenovani pokrajinski komisarji. Vse te organizacije in komisarji bodo po izredni želji Visokega Komisarja sestavljeni oziroma postavljeni skoro izključno iz vrst naših najagilnejših in najsposobnejših sportnih delavcev, ki so delovali že doslej v odborih naših odgovarjajočih organizacij. Poleg njih bo pa v posamezne odbore verjetno vključen tudi kakšen sportnik iz ostalih delov države, ki biva v Ljubljani, zaradi lažjega sporazumevanja z državnimi zvezami in lažjega delovanja.

Naloga pokrajinskih odborov in komisarjev bo urejevati in voditi tehnično delavnost svojih društev in v tem pogledu bodo odvisni od odgovarjajočih državnih zvez. Z delom bodo začeli, ko bodo imenovani. Potlej pa vrše te funkcije naše zveze pod kontrolo zaupnika CONI. Za vse sportne prireditve bo moralo biti zaprošeno dovoljenje Kr. Kvesture po posredovanju pokrajinskega odbora. Dolžnost pokrajinskega odbora bo zlasti paziti na pravilno razporeditev sportnih prireditev. Tako bo izključeno, kar se je pri nas doslej na škodo prirediteljev samih večkrat dogajalo, da bi bili ob istem času in v istem kraju dve prireditvi, ki interesirata širšo sportno javnost.

V teku je tudi imenovanje **namestnikov zaupnika CONI** za vsako državno poglavarstvo (Commissariato civile) v pokrajini. Smoter teh bo nadzorovati sportno delovanje podeželskih središč.

Slovenski atleti ne morejo prestopiti v klube izven Ljubljanske pokrajine

Glede sportnih društev je važno predvsem, da odslej ne bo moglo obstojati in delovati nobeno, ki ne bi bilo vpisano v odgovarjajočo svojo višjo organizacijo. Ta ukrep ni samo nadzorovalnega značaja, temveč je njegov smoter v veliki meri, da se vsakemu sportnemu delu, ki se razvija v težavnejših okoliščinah, tudi gmotno in moralno pomaga. Tudi ustanovitev novih sportnih društev bo vezana na dovoljenje pokrajinskega odbora.

Eno najdelikatnejših vprašanj zadnjih dni, o katerem se je živo razpravljalo v slovenskih sportnih krogih, je bila tendenca sportnih organizacij iz ostalih pokrajin, da odtegnejo slovenskim sportnim vrstam njegove najboljše moči. Pri tem je šlo predvsem za znane nogometaše in plavače. G. Buratti, ki mu ni ostalo prikrito, da bi tak razvoj, če bi ga mirno dopustili, bil v veliko škodo sporta v Ljubljanski pokrajini, se je za zadevo toplo zavzel. **Ekscelenca Visoki Komisar je odredil z namenom, da se slovenskemu sportu ne odtegnejo njegove najboljše moči, da ne more do nove odločbe noben atlet katere koli sportne panoge zapustiti svoje društvo v Ljubljanski pokrajini. Ta ukrep, ki ga bo z zadovoljstvom pozdravila vsa slovenska sportna javnost, velja za l. 1942.** Seveda pa s tem ni onemogočeno tistim, ki nameravajo studirati v Italiji, sportno delovanje. Ostati pa morajo člani matičnega društva in ne morejo prestopiti v vrste drugih klubov.

Ukrepi za vzpostavitev sportnih stikov

Zaupnik CONI v Ljubljani intenzivno dela na izboljšanju medsebojnih sportnih stikov med sportniki iz Ljubljanske pokrajine in drugimi iz ostalih pokrajin. V okvir tega stremljenja spada udeležba naših najboljših teniških igralcev Smerduja in Sernec-Mairove na prireditvah v Salso Maggiore in Varesu, kamor bosta šla tudi Luckmann in Perles. Na mednarodno lahkoatletsko prireditev v Milanu 21. t. m., na kateri bodo nastopili tudi Švedi in Madžari, bodo šli metalec kladiva inž. Stepišnik, tekač na 1500 m Košir in skakač Milanovič. V oktobru bo verjetno v Milanu in Genovi nastopila plavalna ekipa Ilirije v pokritih bazenih proti tamošnjim plavačem.

Na pokrajinsko lahkoatletsko prvenstvo prihodnjo nedeljo in ponedeljek, ki se mu obeta številna hvaležna publika, bo prišel na povabilo zaupnika CONI poseben odposlanec italijanske sodniške organizacije in organizacije časomerilcev. Časomerilci so namreč v Italiji organizirani samostojno in morajo biti izvežbani za vse panoge sporta. Poskušalo se bo podobno zelo koristno organizacijo uvesti tudi pri nas. Na plavalno prvenstvo 11., 12. in 13. bo prišel zastopnik FIN, Italijanske plavalne zveze, da se prepriča na licu mesta o možnostih za nastope naših najboljših plavačev po ostalih plavalnih središčih. Zaradi tega bo prvi dan, ko je na programu samo plavanje na 1500 m, izpopolnjen spored tudi s skoki.

V svrho, da se čim preje vzpostavi nova organizacija in ožive stiki s sportniki ostalih pokrajin, so bili in še bodo te dni sestanki naših sportnih voditeljev z zaupnikom CONI. Zanimivo je, da bodo spadali v okvir nove organizacije tudi lovci, planinci in telovadci. Ker je pri nas za telovadbo veliko zanimanje, bo nedvomno vzbudila splošno pozornost hvalevredna zamisel, da bi se poskusilo organizirati na zimo telovadno tekmo, ki bi se je udeleželi znani italijanski telovadci (Guglielmetti, Neri in drugi) ter vrsta naših najboljših po možnosti s sodelovanjem našega slavnega olimpijca Štuklja.

CONI bo dal slovenskemu sportu vso podporo, pričakuje pa upravičeno, da bodo voditelji in društva sodelovali s polno lojalnostjo in odločno vnemo, da bodo doseženi vedno boljši uspehi.

Upoštevajoč važno pomoč, ki mu jo lahko pri tem delu nudijo sportni novinarji in sportne kronike v našem časopisju, pričakuje sodelovanja tudi z njihove strani Zaupnik CONI bo rade volje na razpolago za vse informacije in pojasnila o vprašanjih, ki se tičejo sportne organizacije in delavnosti v Ljubljanski pokrajini.

Upravna avtonomija Besarabije in Bukovine

Obe pokrajini, ki jima bosta načelovala posebna guvernerja, bosta tudi v finančnem pogledu samostojni

Bukarešta, 4. sept. s. S posebnim zakonskim dekretom je bila odrejena nova upravna organizacija Besarabije in Bukovine. Obe deželi bosta upravno avtonomni. Podrejeni bosta neposredno maršalu Antonesu, ki bo imenoval v vsaki po enega guvernerja. Guverner bo kontroliral delovanje vsega upravnega osebja, izdajal odredbe in pravilnike ter bo odgovoren za javni red v deželi. Na razpolago mu bosta vojaštvo in policija. Obe deželi bosta imeli tudi samostojna proračuna. Dohodki se bodo zbirali na osnovi običajnega državnega, direktnega in indirektnega obdavčenja. Poleg tega bo država prispevala za vzdrževanje uprave in javna dela v obeh pokrajinah. Bukovina bo razdeljena na šest, Besarabija na deset pokrajin. Glavni mesti obeh dežel bosta Črnovice in Kišinjev. Pokrajinam bodo načelovali prefekti, ki bodo imenovani iz vrst akademsko naobraženih uradnikov ali višjih oficirjev. Tudi župane bo imenoval maršal Antonescu. Smatrali se bodo za državne uradnike. Vlada bo imela vsak mesec posebno sejo, na kateri bo obravnavala besarabske in bukovinske zadeve. Teh sej se bosta redno udeleževala tudi oba guvernerja. Vsak minister bo moral enkrat na mesec v spremstvu guvernerja obiskati obe deželi ter proučiti ukrepe, ki bi jih bilo treba izdati za razvoj gospodarskega in socialnega življenja v obeh deželah.

Dr. Göbbels zaključil svoj obisk v Benetkah

Benetke, 4. sept. s. Nemški propagandni minister dr. Göbbels je včeraj zaključil svoj obisk v Benetkah. V spremstvu ministra za ljudsko kulturo Pavolinija in grofa Volpia di Misurata je bil včeraj v Cortellazzu, kjer si je ogledal Mornarski dom, ki nosi ime Costanza Ciana. Tam ga je množica sprejela z velikim navdušenjem. Opoldne se je nemški propagandni minister odpeljal na letališče na Lidu. Po prisrčnem slovesu je zapustil Benetke. Na letališču so ga pozdravili minister za ljudsko kulturo Pavolini, grof Volpi in druge ugledne osebnosti.

Nemški notranji minister na Slovaškem

Bratislava, 4. sept. s. Nemški notranji minister dr. Frick je prispel včeraj na Slovaško. V Bratislavi so ga sprejeli notranji minister Mach, nemški poslanik in druge osebnosti. Potovanje dr. Fricka je studijskega značaja.

Angleško zavezništvo z boljševizmom

Berlin, 4. sept. s. Ob priliki nedavne komunistične razstave, ki je bila otvorjena v Londonu, obsoja »Börsenzeitung« in drugi listi čedalje tesnejše in nevarnejše zavezništvo med Anglijo in boljševizmom. Listi zatrjujejo, da to zavezništvo kaže, kako nizko je padlo tako zvano angleško dostojanstvo, z druge strani pa more tako zavezništvo vplivati kvarno na že itak negotovo bodočnost Anglije.

Hrvatska Akademija znanosti in umetnosti

Zagreb, 4. sept. s. Snoči je bila objavljena uredba o Akademiji znanosti in umetnosti. Akademija bo javna ustanova pod zaščito države. Njen namen bo pospeševati znanost in umetnost. Delila se bo v štiri razrede: zgodovinsko-jezikovnega, filozofskega in juridičnega, matematičnega in naravoslovnega ter umetnostnega. Akademija bo štela največ 45 članov, in sicer 12 v prvem ter po 11 v drugem, tretjem in četrtem razredu. Častnih članov bo smelo biti največ 16. Predsednika Akademije bo imenoval poglavnik.

Admiral Raeder v Sofiji

Sofija, 4. sept. s. V Bolgariji se mudi poveljnik nemške vojne mornarice veliki admiral Raeder. Včeraj je kralj Boris priredil obed njemu na čast. Veliki admiral Raeder se je sestal z ministrskim predsednikom Filovim in zunanjim ministrom Popovom.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 4. septembra: Rozalija, Ida

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zbogom mlada leta

Kino Sloga: Nočni jezdeci — Na mejah zapada

Kino Union: Cavalleria rusticana

Veseli teater ob 20. v Delavski zbornici

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Malo italijanščine za vsak dan

37

Terezina je prišla nocoj z zvezkom pod pazduho k mizi. Gospod Piškur jo je pogledoval nekam po strani in tudi gospod Ovca se je skoraj čudil. Po večerji se je razodela skrivnost.

»Vidim, da tako ne pridemo daleč,« je rekla Terezina. »Tukaj imam zvezek in vanj bova pisala z gospodom Ovco —« pogledala ga je od strani in gospod Ovca je zardel ko kuhan rak, »— naše razgovore za vsak večer. Za nocoj sem napisala tisto, kar smo govorili snoči, in dodala tisto, kar bomo govorili nocoj. Za jutri bo oskrbel tekst gospod Ovca, za pojutrišnjem spet jaz, in tako dalje. Ste zadovoljni?«

»Sijajno!« je vzkliknil gospod Piškur. »To pa, to!«

»In zvezek bo pri meni v kuhinji, da bom čez dan malo poškilila vanj in kaj ponovila!« je rekla gospa Piškurjeva.

»Dopoldne delaj, kar hočeš. Popoldne bo pa zraven mojega kanapeja, da veš!« se je priporočil gospod Piškur.

»In — in kdaj bova pisala?« je vprašal gospod Ovca.

»Kadar koli, gospod Ovca! Če hočete, bova pisala — skupaj?« je rekla Terezina, da se je gospodu Ovci kar zavrtelo pred očmi. »No, pa začnimo za nocoj!«

»Nadaljujmo, hočeš reči. O vremenu, kaj ne?« je rekel gospod Piškur in nažgal cigareto.

»Da, o vremenu. Torej — pozor!« In začel se je pouk.

C'è mólta pòlvere — mnogo prahu je. C'è mólto fángo — mnogo blata je. Si scívola in tèrra — drsno je. C'è gelicídio — poledica je. Si cammína mólto mále — zelo težko se hodi.

Il tèmpo è grígio — kislo vreme je. Il cièlo si annúvola — nebo se oblači. Il cièlo si fa néro — nebo se temní.

Il sóle si lèva — sonce vzhaja. Il sóle comíncia a traversáre le núvole — sonce začenja predirati oblake. Il tèmpo si rischiára — vreme se jasní. Il tèmpo sémbra volér riméttersi — vreme se zdi, da se hoče popraviti. Il tèmpo si è rischiatáto — zjasnilo se je.

Il tèmpo è úmido e fréddo — vreme je vlažno in mrzlo. Sènto délle gòcciole di piòggia. Pioverà — deževalo bo. E' piovúto mólto fòrte — zelo je deževalo. Névica a gròssi fiòcchi — sneži v debelih kosmih. E' un gèlo che spácca le piétre — mraz je, da kamenje poka.

Il vènto ha cambiáto direzióne — veter je spremenil smer. Credéte che fáccia bèl tèmpo? — Ali mislite, da bo lepo vreme? Non crédo che piòva (che névichi) — ne verjamem, da bo deževalo (da bo snežilo). Avrémo una tempésta — imeli (dobili) bomo nevihto.

Vedéte l'arcobaléno? — Ali vidite mavrico? Si dice che sía ségno di bèl tèmpo — pravijo, da je znamenje lepega vremena.

Il tèmpo è mólto variábile — vreme je zelo spremenljivo. Cóme potéte uscíre con quésto tèmpo? — Kako morete iti ven pri takem vremenu?

Che pensáte del tèmpo? — Kaj mislite (sodite) o vremenu? Crédo che fra pòco avrémo la piòggia — mislim, da bomo imeli v kratkem dež. Lo crédo anch'ío, il baròmetro cála mólto — tudi jaz (to) mislim, barometer zelo pada. Potrémmo avére quálche acquazzóne, perchè il cièlo si còpre — lahko, da dobimo kakšno ploho, zakaj nebo se oblači (pokriva).

Abbiámo gran bisógno di piòggia — dež nam je zelo potreben. Un po' di piòggia non farà mále — malo dežja ne bo škodilo. Un pò' di piòggia farèbbe bène ai giardíni — malo dežja bi dobro delo vrtovom. Non trováte che fa mólto cáldo per la stagióne? — Ali se Vam ne zdi, da je zelo vroče za ta letni čas? Tèmo che dópo quésto tèmpo ci vènga il fréddo — bojim se, da dobimo po tem vremenu mraz.

Non sóno ancóra uscíto dópo la piòggia — nisem še šel ven, odkar je deževalo. Neppúre ío — jaz tudi ne. Andiámo a vedére se tútto ha buòn aspétto al di fuòri — pojdimo pogledat, če je zunaj vse v redu (= če ima zunaj vse dober videz).

La piòggia ha abbattúto la pòlvere — dež je zmočil (= pobil) prah. La piòggia ha rinfrescáto l'ária — dež je osvežil zrak. Fa molto meno caldo di prima — mnogo manj je vroče kakor poprej. Che ária di freschézza ha tútto! — Kako je vse videti sveže (= kakšen videz svežosti ima vse)! La piòggia ha rianimáto tútte le piánte — dež je poživil vse rastline.

Gospod Piškur si je brisal potno čelo kljub svežemu zraku in blagodejnemu osvežujočemu dežju, ki je bilo o njem govora. »Veš kaj, Terezina, jaz sem že tru-«

»Sem že končala, striček! Izvolite, gospod Ovca, jutri ste vi na vrsti! Recimo — nekaj o spanju, počitku . . . in tako dalje!«

DNEVNE VESTI

— **Finančni minister v Berlinu.** V sredo je prispel v Berlin finančni minister grof Thaon di Revel, da vrne svoječasni poset nemškega finančnega ministra v Rimu. Na kolodvoru so ga sprejeli italijanski veleposlanik in predstavniki nemške vlade z nemškim finančnim ministrom grofom Schwerin-Krossigghom na čelu. Eksc. Thaon di Revel, ki bo ostal v Nemčiji nekaj dni, je kmalu po svojem prihodu položil venec na grob neznanega vojaka.

— **Sporazum med Italijo in Hrvatsko o turističnem prometu.** Italijanski zavod za izmenjavo s tujino in Hrvatska narodna banka sta sklenila sporazum o plačevanju turističnih nakazil hrvatskih turistov v Italiji in italijanskih tristov v Hrvatski. Dovoljeno je potovanje v vse dele italijanskega imperija, tako v Albanijo, Afriko in v druge italijanske dežele.

— **Izvoz italijanskih filmov na Madžarsko.** Agencija »Agit« poroča, da se nudi za italijansko filmsko industrijo novo ugodno tržišče na Madžarskem. Tudi na Madžarskem namreč poslej odklanjajo ameriške filme, ki so jih prej največ uvažali. Madžarska potrebuje na leto okrog 250 filmov. V sezoni 1941/42 bo imela le 46 svojih filmov, kar pomeni, da bo morala uvoziti okrog 200 filmov. Uvažala jih bo predvsem iz Italije in Nemčije.

— **Produkcija soli v Italiji.** Italijanske solarne so producirale v preteklem letu skupno 3,963.000 stotov soli. Od te količine odpade 43.000 stotov na kalijevo sol, 3.748.000 stotov pa na navadno sol. Produkcija užitne soli je znašala 285.000 stotov, med tem 168.000 izbrane soli, 53.000 zmlete in 64.000 rafinirane. Produkcija soli za industrijsko porabo pa je znašala 1,236.000 stotov.

— **Sodelovanje med italijansko in hrvatsko tekstilno industrijo.** V Zagrebu je bil ustanovljen konzorcij za pospeševanje hrvatske tekstilne industrije. Ta družba sodeluje tesno z italijansko tekstilno industrijo v pogledu preskrbovanja s surovinami in ustanovitve novih tekstilnih tovarn. Predvsem nameravajo zgraditi veliko tovarno za celulozno volno. Na tem načrtu dela »Snia Viscoza« že več let. Tekstilna industrija za izdelavo celulozne volne ima na Hrvatskem lepe izglede, ker bo lahko prejemala neomejene količine sirovin, ki jih ji bodo nudili bosanski gozdovi.

— **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15,** za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. (Telefon 43-82).

— **Premija dela za pomorščake.** »L'Azienda del Mare« poroča, da je določena nagrada dela za vse pomorščake, ki so delali od 13. junija t. l. dalje. Delavci, ki so delali vsaj 110 dni, bodo dobili 120 ur, vsi ostali pa 100 ur nagrade.

— **Umetnostna razstava v Trentu.** Prvega t. m. je bila v Trentu slovesno otvorjena 10. umetnostna razstava Trentina. Otvoritvi so prisostvovali številni predstavniki oblasti, okrog sto umetnikov iz Trenta, Bolcana in predstavniki sindikatov iz Benetk in Padove. Na razstavi je tudi oddelek slik trentinskih avtorjev iz 8. in 9. stoletja. V drugem oddelku pa so zbrane slike modernih slikarjev trentina.

— **Gibanje prebivalstva.** V goriški občini je bilo rojenih 31. avg. in 1. septembra 9 otrok, štiri osebe so umrle, dva para pa sta se poročila. V videmski občini pa se je v istem času rodilo 9 otrok, 3 osebe so umrle in sklenjeni sta bili 2 poroki. Od 25. do 31. avgusta t. l. pa je bilo v Vidmu 33 novorojenčkov, 19 mrtvih 15 porok.

— **Za varnost otrok.** Tržaške oblasti so izdale varnostne ukrepe za male kopalce. V zadnjem času se je večkrat pripetilo, da bi bil ta ali oni malček v morju utonil. Zato je bilo odrejeno, da se ne smejo brez nadzorstva kopati v občinskih kopališčih otroci izpod 12. leta. Brez spremstva smejo v vodo le starejši otroci.

— **Razvoj industrije v Albaniji.** Pred letom 1939 Italija ni imela skoraj nobene mehanične in kovinske industrije. Obratovalo je le nekaj delavnic za poravilo motornih vozil. Ko so leta 1939. poleti začeli modernizirati cestno omrežje, je začelo naglo naraščati število motornih vozil in bila je vedno večja potreba po mehaničnih in drugih delavnicah. Zdaj imajo že veliko mehanično delavnico v Valoni, ki lahko prevzema tudi večja in komplicirana dela. Ustanovljenih je bilo tudi že precej manjših obratov kovinske stroke. Za popravilo letal imajo v bližini tiranskega letališča veliko delavnico, ki je bila sezidana začetkom lanskega leta. Obrat se še naglo razvija in izpopolnjuje.

— **Program srbske vlade.** Predsednik nove srbske vlade general Nedić je prečital po radiu vladni proglas, ki je vseboval delovni program vlade za bližnjo bodočnost. Med prvimi točkami našteva proglas ustanovitev srbske vojske in uvedbo prostovoljne delovne službe. Dalje omenja proglas, da je dobila Srbija pravico za uporabo srbskih narodnih znakov, zlasti grba in zastave.

— **Valjevo in okolico** je trikrat zapored obiskala nevihta s strašno točo, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. V nekaterih predelih so sadeži — zlasti koruza — do polovice uničeni.

— **Uslužbenski davek na Gorenjskem in Spodnjem Štajerskem** je sedaj popolnoma izenačen in se bo odslej plačeval na enak način kakor v Nemčiji. Izenačenje velja za nazaj od 1. julija dalje. Z novim letom bodo tudi v teh dveh pokrajinah upeljane iste davčne knjižice, kakršne so bile v veljavi drugod v Nemčiji.

— **Nov grob.** Dne 29. avgusta je v visoki starosti 83 let umrla gospodična Ana Pavlinova iz znane Franckove rodbine v Podbrezjah. Pokopana je bila ob obilni udeležbi domačih na pokopališču pri Sv. Jakobu. Naj ji bo lahka domača zemlja!

— **Novo mesto dobi javno kuhinjo.** V sporazumu z mestno občino in z njeno podporo sta se dijaška kuhinja in Rdeči križ v Novem mestu lotila zaslužne naloge, da osnujeta skupno javno kuhinjo. V njej naj bi prejemali hrano predvsem dijaki, ki so obiskovali doslej dijaško kuhinjo, in obubožani priseljenci, ki nimajo sredstev za drugačno preživljanje. Kuhinja bo nameščena v mestnem zavetišču, kjer so bili prejšnji prostori dijaške kuhinje, ki so bili v porušeni šolski zgradbi, docela uničeni in potem še oplenjeni. Dobrodelna ustanova bo začela poslovati še ta mesec, najprej samo še kot dijaška kuhinja, že v najkrajšem času nato pa kot javna kuhinja Rdečega križa.

— **Zigosanje ribarskih izkaznic.** Ribarsko društvo v Ljubljani obvešča imetnike ribolovnic in ribarskih izkaznic, naj se zaradi prežigosanja, ki ga je odredil Visoki Komisarijat, zglasijo takoj po 8. t. m. pri svojih občinskih upravah, upravnih oblasteh I. stopnje. Zglasijo naj se vnovič tudi oni, ki so te dni izkaznice že enkrat predložili, ker je bilo prežigosanje pomanjkljivo izvršeno.

— **Izlet SPD** 7. in 8. septembra na Mirno goro. Prijave v društveni pisarni do petka zvečer. 389/n.

Iz Ljubljane

—lj **Mestni domovinski urad** zaradi snaženja prostorov v petek in soboto 5. in 6. septembra ne bo poslovalo za stranke.

—lj **Mestna zaščitna šola** zaradi snaženja prostorov ne bo poslovala v soboto 6. septembra.

—lj **Vse lastnike zemljišč onstran meje Ljubljanske pokrajine** vabi ljubljansko mestno poglavarstvo, naj do sobote 6. t. m. mestnemu gospodarskemu oddelku v Beethovnovi ulici št. 7 čim najnujneje naznanijo parcelne številke in katastralno občino, kjer je zemljišče, ter vrsto kulture, če je gozd, pašnik, vrt travnik ali njiva, prav tako pa tudi mero površine. Vsi taki lastniki naj vse to zanesljivo takoj naznanijo zaradi prizadevanja za olajšanje spravljanja pridelkov.

ČETRTEK IN PETEK

V E S E L I T E A T E R

V DELAVSKI ZBORNICI OB 20. URI

—lj **Rdečemu križu so darovali:** namesto venca na grob pokojnega g. Marka Šukljeta rodbina Černivec-Supančič 100 lir; g. dr. Leo Šavnik in njegova ga. soproga 1500 L za mesec avgust in september; uradništvo tovarne Šumi v Ljubljani v počastitev spomina bivše poslovodkinje ge. A. Schuiz 100 L; nameščenci I. del. konsumnega društva v Ljubljani 80 L; neimenovani 500 L; odvetnik dr. Alojzij Kobal namesto venca na grob pokojnega prof. Marka Šukljeta 100 L. — Plemenitim darovalcem izreka Rdeči križ iskreno zahvalo.

—lj **Pečene race, odlična kuhinja, priznana sortirana vina, gostilna Lovšin.** (388/n)

—lj **Renoviranje vladne palače.** Kakor smo že zabeležili, je bilo pretekle dni renovirano pročelje vladne palače na Bleiweisovi cesti. Zunanjost palače je mnogo pridobila že samo s svetlejšim tonom. Dela zunaj palače so skoraj dokončana. V teku pa so tudi prenovitvena dela v notranjosti, kjer bo stavba od vrha do tal lepo očiščena in prepleskana.

V nedeljo 7. in na praznik v ponedeljek 8. septembra

POPOLDANSKE PREDSTAVE ZA OKOLIČANE

Začetek ob 16. (4.) uri — Veseli teater

—lj **Novi angažmaji pri ljubljanskem gledališču.** Nova operna in dramska sezona se vedno bolj bližata in že prihodnji mesec bodo na novo odprta vrata v oba Talijina hrama. Tako v Operi kakor v Drami so že pridno na delu igralci, režiserji, pevci, dirigenti, pa tudi dramaturgi, prevajalci in ostalo vodstveno osebje. Sodelujoče osebje bo v glavnem ostalo v isti sestavi kakor lani. Na novo sta bili v Operi angažirani altistki Franja Golobova in Bogdana Stritarjeva, med pevci pa bosta sodelovala tudi lirski tenor Anatol Manoševski in pa bas bariton prof. Mirko Pugelj. Razen teh si je vodstvo opere zagotovilo kot stalne goste priljubljene pevce Julija Betetta, Zlato Gjungjenčevo in Elzo Karlovčevo. Dosedanja člana zbora tenorista Ladislav Rakovec in Anton Sladoljev bosta nastopala v letošnji sezoni kot solista. Pomnožena sta tudi operni zbor in orkester. V prvem sodeluje 44 pevcev, v drugem pa 45 godbenikov. V Drami sta bila za letošnjo sezono angažirana ing. arhitekt Bojan Stupica in Sava Severjeva, stara znanca naše gledališke publike.

—lj **Letošnja koncertna sezona** obeta biti zelo bogata na najrazličnejših koncertih. Prvi bo jutri ob 20. v Frančiškanski cerkvi, katerega bodo izvajali: altistka Golobova, violinist prof. Šlais in mojster na orglah prof. Pavel Rančigaj. Na koncertnem sporedu so predvsem dela klasične glasbe, ki se odlikujejo po svoji globoki

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

KINO UNION TELEFON 22-21

Film južnjaškega temperamenta — čarobni posnetki krasne sicilijanske folklore

Cavalleria Rusticana

Isa Pola — Doris Duranti — Leonardo Cortese — Carlo Nimchi

KINO MATICA TELEFON 22-41

Eden izmed najlepših filmov nove sezone! Film večne pomladi in poezije!

Zbogom mlada leta

Nabavite si vstopnice v predprodaji (od 11. do 12. dopoldne)!

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Dva filma dramatičnih pustolovščin, romantične ljubezni in krasnih pesmi:

Nočni jezdeci in Na mejah zapada

vsebini in visoki umetniški vrednosti. Izvajalci pa nudijo vso priliko, da pokažejo lepoto svojega glasu in mojstrsko izvežbanost na inštrumentih. Obisk koncerta priporočamo. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

—lj **Vpisovanje v šolo Glasbene Matice** se vrši danes, v četrtek 4. t. m. še popoldne od 15. do 17. ure ter jutri v petek dopoldne. Jutri popoldne bo dodelitev gojencev k posameznim strokovnim učiteljem in takoj nato sporazumna določitev urnika. Zato naj pridejo vsi vpisani gojenci jutri v Hubadovo dvorano poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici in sicer gojenci za klavir ob 15. uri, gojenci za violino ob 16. uri, gojenci za ostale predmete pa ob pol 17. uri. Redni pouk se začne v soboto.

Z Vrhnike

— **Via Mala na Vrhniki.** V nedeljo, dne 7. t. m. gostuje ljubljansko Narodno gledališče v Prosvetnem domu na Vrhniki s Knittlovo dramo v 4. dej. »Via Mala«, ki je dosegla že v Ljubljani in drugod najlepši uspeh. Z ozirom na okoličane, da bo vsak še pravočasno — pred policijsko uro — v svojem domu, je začetek predstave določen ob 1/29. uri. Konec je ob 3/421. uro.

Rdeči križ poroča

Na poizvedovalni oddelek Rdečega križa je prišlo nekaj obvestil o pogrešancih. Svojce naprošamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi c. 22b.

Borec Franc, Kožar Štefan, Mejak Karel, Srebot Ivan, Šušteršič Franc.

Pošto naj dvignejo: Černič Stazika, Resljeva 31, Drčar Ivan, Fischer ing. Franjo, Levstikova 21, Golob ing. Franjo, Higienski zavod, Hrastelj Joža, Zarnikova ul., Jesih Jelena, Jarnikova 5, Jutraš Rija, davkarija, Kavar Janez, Resljeva 4, Kenda Vlada, Galusovo nabrežje 7, Kocbek Edi, Detelova 5, Kovič Marica, Celovška 172, Križaj Marica, Močnikova 4, Lah Ida, Rožna dolina XVI-30, Ložar Radoslav, Ledina (Delavski dom), Marckisetti Vinko, Bleiweisova 14, Marne ing. Karel, Mencin Rudolf, Dolenjska 21, Močnik Franc, Stari trg 19, Oblak ing. Ivan, Knafljeva 12, Pečjak Alenčica, Staničeva 27, Pečnikar Milica, Dolenjska 48, Požar Anton, Gledališka 10, Ramšak Marica, Stožice 156, Ravnik Janko, Smerkolj Anton, Semeniška 4, Šenica Janez, Tyrševa c., Škrbec Franjo, Tyrševa 15, Štebi ing. Alojz, Aleksandrova 3, Tešar Tončka, Černetova ul. 37, Toros Franc, Rimska 7, Tršar Francka, Obirska 16, Vončina Josipina, Ilirska 29, Vrbič Pavlina, Hradeckega c. 10, Vrščaj Dušan, Kolodvorska 22, Zupan Franc, Hrenova 17.

Svojci Koncilje Josipa naj se zglase zaradi domovnice, ki jo je izdala občina Žužemberk.

Gospa Zorč Malči naj se zglasi v tajništvu.

Gospod Štirn Pavel z Vrhnike je daroval poizvedovalnemu oddelku 200 lir, g. Jelen Tone iz Ljubljane 50 lir, g. Sajovic, tovarnar 50 lir, ga Angela Kovač iz Sv. Treh Kraljev 100 lir, rodbini K. D. pa namesto cvetja na grob ge. Koklič Nine 100 lir. — Plemenitim darovalcem se Rdeči križ najiskreneje zahvaljuje.

Požiralec mečev se je vrnil od zdravnika.

»Kaj ti je predpisal?«

»Najstrožjo dieto!«

»Kakšno?«

»Nobenih mečev in nožev več — kvečjemu tri ali štiri žebljičke na dan!«

Vrt v septembru

Mesec september je prelomni mesec med poletjem in jesenjo, to se pozna tudi na naših vrtovih. Dnevi se naglo krajšajo, zjutraj so močnejše rose in proti koncu meseca bomo verjetno imeli že tudi slano. Kljub temu pa je vrt sedaj še v polnem zelenju. Zlasti bohotne so cvetače in zelena, počasi se razvijajo jesenska endivija, visoki stročji fižol, ki je letos izredno obilno rodil in paradižniki, ki se že razobešajo z obilnim pridelkom.

Kakor v drugih mescih mora tudi v septembru vrtnar posvetiti največjo pozornost uničevanju plevela in priporočamo mu, da si v ta namen dnevno ogleduje svoje gredice ter sproti s potrebnim delom zatira tega nevarnega škodljivca povrtnine. Poleg poletja naj zemljo stalno okopava in jo hlja..

Letos nismo imeli močnejše suše in ni bilo potrebno zalivanje v večji meri. To najbrže tudi v mesecu septembru ne bo potrebno, ker bo vreme samo prineslo zadostno moče.

Počasi spravljamo z vrta vedno več poletnih pridelkov. S tem se nam izpraznijo gredice in kar jih ne bomo izrabili za setev in saditev zimske zelenjave, jih globoko prekopljimo, mogoče tu li pognojimo ter pustimo v grudastem stanju preko zime. Taka jesenska kop, ko zemlja počiva preko zimskih mesecev, je zelo koristna in priporočljiva.

Krompirjevka se naglo suši in proti koncu meseca se bo začelo spravljanje krompirja. Na paradižnikih odstranite vse poganjke in liste, ki so napoti prostemu dostopu sonca. Če bi pa vlažno vreme oviralo dozorevanje posameznih sadežev proti koncu mesca, izkopljite posamezne rastline in jih s sadeži vred obesite v suh prostor, tako da bo imelo do njih dostop sonce.

Zimska endivija se zelo lepo razvija. Treba bo misliti na povezovanje zaradi beljenja. To delo opravljajte vedno v suhem vremenu. Mesto povezovanja se pa lahko poslužite tudi pokrivanja solate s primernimi sredstvi, tako da ostanejo listi v temi.

Pri jagodah odstranite vse razrastke, gredice očistite, zemljo zrahljajte in jo pokrijte s tanko plastjo gnoja.

Proti koncu mesca pobiramo jesensko peso in druge gomoljaste rastline. Zlasti moramo paziti, da odstranimo vse kumare in buče pred pričetkom zmrzovanja. V začetku mesca lahko sejemo še spinačo, črni koren peteršil, solato in radič. Presajamo in sadimo zimsko solato, jagode in tako imenovano adventno zelje.

V toplo gredo sejemo cvetačo in zgodnje zelje za zimske in zgodnje spomladanske sadike. Prav tako prile v začetku mesca v tople grede glavnata solata.

Vseskozi pa naj bo vrtnar pazljiv pri uničevanju škodljivcev. Med njimi ga opozarjamo predvsem na škodljive in zelo požrešne gosenice na zelju in na polže, ki se radi pojavljajo v tem času v večjem številu.

„Veseli teater" v Delavski zbornici

Novi spored prinaša zopet dosti prilike za vesel smeh

Zdi se da ima Podkrajškov Veseli teater zdrave korenine; niti v najhujši vročini in zadušljivi soparici se ni posušil, temveč se je še razbohotil, zdaj pa, ko je zavladal prezgodnji večerni hlad jeseni, se kajpak počuti imenitno. Novi, menda peti pestri program je v ponedeljek zopet nabunkal dvorano Delavske zbornice, ki so se vsi izborno zabavali, tako da sta odmevala krohot in plosk od kraja do konca. Programa je bilo celo preveč in izmed napovedanih 12 točk jih je moralo ob 22. nekaj izostati, ker se je ljudem mudilo domov. Tako bo imel strožji kriterij v bodoče lahko delo ter bo prostovoljno črtal točke, kakor so »Moderni umetniki«, »Moderna mladina«, »Prirodoslovec« in »Doktor Koks«, pa še »Kako kadijo« brez škode za preostali spored.

Glavna točka je bila Cvetka Golarja dostavek k Vdovi Roślinki z naslovom *»Janez obišče vdovo Roślinko«*. Dejanje igrajo g. Vladimir Skrbinšek v vlogi Janeza, ga. Polonca Juvanova kot tašča Roślinka, g. Kovič kot romar in g. Verdonik kot paglavec. Janez pride ves nesrečen in poln sramu k taški. Roślinka ima še zmerom hude skomine na Janeza in zato njegova čustva razlaga v svoj prid. Izkoristiti hoče torej Janezovo razpoloženje. Toda izkaže se, da je Janez nesrečen in osramočen le zato, ker je v zakonu dobil že po šestih mesecih krepkega sinka.

Golarjev dramatski epilog je žel torej popoln uspeh in mnogo priznanja.

Izvrsten skeč je tudi točka *»Novoporočenca«*, ki ga s prodornim humorjem izvajajo ga. Verdonikova, g. Verdonik in g. Rasberger, čeprav je vsebina povsem neverjetna.

Posebno je ugajala točka *»Večer na vasi«*, vasovanje pod oknom, nekaka operetka, ki so ji vsi dialogi peti na znane ljudske popevke s prirejenim besedilom. Ljubka stvarca postane lahko vzorec za enake zares humorne in domačega duha polne priredbe. Izvajajo jo odlično ga. Kovačeva, gg. Pavel Kovič in Verdonik.

Prava senzacija sporeda je bil *»Čudežni violinist«* s spremljanjem jazzovega orkestra. G. Ravnikar je pokazal v istini osupljivo in nerazumljivo spretnost v goslanju. Lok in gosli uporablja v vseh mogočih položajih, a svira dalje pravilno in točno. Zaslužil je viharno ploskanje. »Trije beračI« so prijetno zapeli, škoda, da samo enkrat.

»Moderni umetniki« so preosoljeni in zato neslano krivični, »Moderna mladina« se tiče le »moderne dece«, Zejev »Prirodoslovec« je dolgovezen in brez pravega jedra, »Doktor Koks« pa zgrešen in zopet krivičen resnemu stanu. »Kako kadijo« je zelo zabaven domislek za zaključeno družbo, ne pa za oder. Ostane še zmerom dovolj sporeda za občinstvo, ki se tako rado hahlja.

»Veseli teater« živi krepko, kar od srca privoščimo mu in vsem njegovim igralcem!

Radio Ljubljana

Četrtek, 4. septembra

12.30: Vesti v slovenščini. — 12.45: Komorna glasba. — 13: Napoved časa in vesti v italijanščini. — 13.15: Uradno poročilo Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17: Radijski orkester pod vodstvom mojstra Draga Maria Šijanca: Operna glasba. — 14: Vesti v italijanščini. — 14.15: Simfonični koncert pod vodstvom Armanda La Rosa Parodija. — 14.45: Vesti v slovenščini. — 17.15: Koncert Lombarjevega vokalnega kvarteta in Kmečki trio. — 19.30: Vesti v slovenščini. — 19.45: Glasbene točke na harmoniko izvaja Vladimir Golob. — 20: Napoved časa, vesti v italijanščini. — 20.20: Pregled dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Koncert operne glasbe pod vodstvom mojstra Draga Marija Šijanca s sodelovanjem sopranistke Valerije Heybalove in tenorja Ivana Francla. — 21.10: Slovensko predavanje g. prof. Urbanija. — 21.20: Izbrane operetne točke pod vodstvom mojstra Arlandija. — 21.50: Poročila v slovenščini. — 22: Koncert harfinista Luigija Magistrettija. — 22.25: Razna glasba pod vodstvom mojstra Prealie. — 22.45: Vesti v slovenščini.

Petek, 5. septembra

Ob 7.30: poročila v slovenščini, 7.45: lahka glasba, v odmoru ob 8. napoved časa, 8.15: poročila, 12.30: poročila v slovenščini, 12.45: simfonična glasba, 13: napoved časa, poročila, 13.15: Vojno poročilo Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: orkester pod vodstvom M. Angelinia, 13.50: slovenska glasba, 14: poročila, 14.15: orkestralna glasba pod vodstvom M. Arlandia, 14.45: poročila v slovenščini, 17.15: radijski orkester, pod vodstvom Draga Marija Šijanca, 19: tečaj italijanskega jezika, vodi prof. Stanko Leben, 19.30: poročila v slovenščini, 19.45: operetna glasba, 20: napoved časa ,poročila, 20.20: komentarji k dnevnim dogodkom v slovenščini, 20.30: prenos iz dvorane Mappamondo v občinski palači v Sieni: slavnostni teden beneške šole (16. do 18. stoletje) glasba A. E. G. Gabrielia in F. Cavallia pod vodstvom M. Fernanda Previtalia, 21.10: koncert violinista Kajetana Burgerja, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek, 21.50: Nicotera: pogovor v slovenščini, 22: godalni orkester pod vodstvom M. Manna, 22.25: italijanski ansambel pod vodstvom M. Prata, 22.45: poročila v slovenščini.

Požar na Dolenjski cesti

Ljubljana, 4. septembra.

Snoči opolnoči je prebivalstvo ob Dolenjski cesti zbudil požarni alarm. Ob 23.50 so bili obveščeni o požaru ljubljanski poklicni in prostovoljni gasilci, ki so takoj odhiteli na pomoč. Gorel je velik dvojni kozolec blizu železnice in Lavričeve tovarne, last gostilničarja in mesarja Jakoba Jestha iz Florijanske ulice. Kozolec je bil poln sena, pod njim je pa bilo tudi nekaj desk in drugega lesa. Računajo, da je bilo v kozolcu 50 do 60 stotov sena. Gasilci kljub vsej požrtvovalnosti niso mogli več preprečiti škode, ker so plameni zajeli že vse poslopje. Gašenje je imelo pomen samo, da bi se ogenj ne razširil na druga poslopja. Toda k sreči je stal kozolec precej na samem, tako da ni bilo velike nevarnosti za okolico. Gasilci so ostali na požarišču tri ure, pozneje je pa ostala tam še straža. Pogorelo je vse in ostalo je le nekaj ožganih tramov.

Navodila ljubljanskemu prebivalstvu za ravnanje pri alarmu ob napadu iz zraka

Ob alarmu, bodisi da je dejanska nevarnost napada, bodisi da je le zaščitna vaja, se mora vsak natanko ravnati po »Navodilih za ponašanje in delo prebivalstva zaradi zaščite pred letalskimi napadi«, ki so nabita v vsaki veži, v obratih, javnih uradih, čakalnicah itd.

Zlasti opozarjamo in dopolnjujemo:

A) V poslopju:

a) Pri zaščitnih ukrepih mora biti vsak satnovalec hiše pokoren nadzorniku hišne zaščite oz. njegovemu pomočniku. Vsak satnovalec mora poznati nadzornika in druge zaščitne organe v hiši. Vsak stanovalec je ob alarmu, med trajanjem nevarnosti ali vaje, zlasti pa pri gasilski, tehnični ali zdravstveni pomoči v nesreči dolžan pomagati hišnemu nadzorniku in organom hišne zaščite.

b) Glavni dohod s ceste do zaklonišča mora biti pri dnevnem alarmu odprt; pasantom se ne sme braniti dostopa v zaklonišče, če je le še dosti prostora.

c) Hišni nadzornik in hišni lastnik morata skrbeti, da je ob alarmu vstop v zaklonišče prost (vsa dohodna vrata odklenjena in odprta, prehodi prosti).

č) Pri odhodu v zaklonišče odprite okna in opravite vse zaščitne ukrepe v svojem stanovanju, vzemite seboj, kar je potrebno, zaklenite stanovanjska vrata.

d) Za red in mir v zaklonišču skrbi hišni nadzornik ali od njega določeni organ hišne zaščite.

e) Nadzorovati v hiši ob nevarnosti ali med vajami sme le hišni nadzornik ali od njega določeni organ hišne zaščite.

f) Zaklonišče je dovoljeno zapustiti šele po znamenju, da ni več nevarnosti in če je tudi hišni nadzornik dovolil.

B) Pod milim nebom:

a) Če smo pod milim nebom in zaslišimo znak preteče nevarnosti, se mirno podajmo v bližnje javno zaklonišče. Če ne moremo do tja, poiščimo zavetje v najbližjem poslopju (v kleti, veži).

b) Če smo na odprtem prostoru in daleč od stavb, po potrebi takoj poiščimo primerno kritje, bodisi v jarku, jami itd. V najslabšem primeru lezimo na tla, da se na ta način obvarujemo pred drobci bomb.

c) Vozila z vprežno živino morajo takoj z glavnih prometnih cest v stranske ulice ali ceste. Živino izprezimo in na kratko privežimo, v skrajnem primeru tudi na vozilo, ki smo ga prej zavrli. Privezovanje živine ob hidrante in vodnjake je prepovedano.

č) Motorna vozila se morajo ustaviti na krajih, kjer ne bodo ovirala prometa rešilnih in gasilskih voz, in sicer ob desnem robu cestišča v smeri vožnje. Ustaviti jih je treba najmanj 10—20 m daleč od hidrantov, vodnjakov, cestnih križišč in mostov.

d) Postavljanje kakršnihkoli vozil pred vhode v javna zaklonišča, bolnice, rešilne postaje, na tračnice cestne železnice, na prometne otoke, na cestne ovinke ter v ozke in nepregledne ulice je prepovedano.

e) Vozniki, spremljevalci in potniki vozil naj poiščejo najbližje javno zaklonišče, ali če tega ni v bližini, kako drugo zavetje.

Končno na novo opozarjamo, da se mora pri zaščitni vaji, bodisi da bo napovedana ali nenapovedana (znak pravega alarma), vsi v vsem ravnati prav tako kot ob dejanskem napadu iz zraka.

Prekrški zaščitnih predpisov bodo kaznovani, če ni dejanje po drugih zakonih huje kaznivo, po čl. 24/a uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka z zaporom do 30 dni ali z globo od L. 38.— do L. 3800.—.

ZLATA ZAPESTNA ZAPESTNICA ZLATA

je bila izgubljena v torek okoli 17. ure iz drogerije Jančigaj do Študentovske ulice. — Pošten najditelj naj jo odda proti dobri nagradi v oglasnem oddelku »Slov. Naroda«. 1457

MEDENA POSTA

Cenj. stranke, ki so ob pomanjkanju zaloge pustile posodo pri nas, vabimo, da jo napolnjeno z medom prevzamejo.

Z vdanim priporočilom

MEDARNA, Ljubljana, Židovska ulica 6. 1458

PRAZNO SOBO

v središču mesta, — solnčno, s souporabo kopalnice takoj oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenskega Naroda«. 1435

S.A. Distilleria

Liquore Strega

Najstarejša in najslovitejša italijanska znamka likerjev.

La più antica e nota marca italiana di liquori.

DITTA ALBERTI — BENEVENTO

O POMENU VITAMINOV V HRANI

Kaj vemo danes o vitaminih in kaj bi bilo koristno vedeti vsem — Ena najmlajših znanstvenih panog

Če smo v zadnjem članku priporočali, naj bi se ljudje založili tudi z vitamini, to se pravi, naj bi se zalagali z živili, ki vsebujejo vitamine, smo jim dolžni odgovoriti na vprašanje, kaj so prav za prav vitamini in zakaj so tako potrebni in pomembni. Vsi več ali manj poznate »navadne« hranilne snovi; govorili smo o njih, o beljakovinah, tolščah in ogljikovih vodanih. To so glavne hranilne snovi, medtem ko so vitamini akcesorne ali pomožne hranilne snovi. Če pa pravimo, da so pomožne hranilne snovi, s tem vendar ni rečeno, da so manj pomembne od glavnih. Reči smemo, da so neobhodno potrebne, v določenih primerih še celo bolj kakor glavne hranilne snovi.

POMANJKLJIVO ZNANJE O VITAMINIH

Vitamini so postali popularni, a v splošnem samo po imenu in predvsem po zaslugi časopisja, ki je pogosto poročalo o delu znanstvenih raziskovalcev. Časopisja so se pa tudi poslužili propagatorji vitaminskih preparatov, to se pravi vitaminskih surogatov ali umetnih vitaminov. Kljub temu je znanje o vitaminih med ljudmi v splošnem zelo pomanjkljivo. Tudi mnogi izobraženci poznajo vitamine samo po imenu in ne velo povedati, kateri vitamin je proti rahitisu, kateri pospešuje rast ali kateri preprečuje obolenje za skorbutom. Le redki tudi vedo, kako se vitamini dele in katere vrste vitaminov vsebujejo posamezna živila. V teh časih, ko toliko govorimo o prehranjevalnih zadevah, vemo za čudo malo povedati o vitaminih. Mnogo premalo je reči le n. pr.: V zelenjavi, jagodah in sadju je mnogo vitaminov. Prav zaradi tega, ker ljudje vedo tako malo o vitaminih, so nezaupljivi do »vitaminske« propagande in mnogi se pomilovalno posmehujejo prehranjevalnim reformatorjem ter prerokom, ki radi rabijo besedo »vitamin«.

KAJ BI MORALI VEDETI

In kaj bi morali vedeti o vitaminih? Nekateri trde, da naša hrana vsebuje dovolj vseh vrst vitaminov, odkritih in neznanih, ter je dovolj samo dovolj jesti. Če se naješ do sita, se »naješ« tudi vitaminov, ne da bi ti bilo treba voditi še posebne računc, katero vrsto vitaminov si použil — pravijo. To pa drži le delno. Mnogi ljudje imajo preveč enostransko hrano tudi v časih, ko je izbira med živili mnogo večja kakor med vojno. Ko je pa treba živila racionirati, bi morali vsaj vedeti, katere vrste živil — ki so naprodaj bodisi na nakaznice ali brez njih — vsebujejo vitamine. Potrebno bi pa seveda bilo, da bi vedeli o vitaminih kaj več kakor le, da je odkritih kakih pet vitaminov, ki jih označujemo s črkami abecede. Seveda se gospodinja ne more naučiti, koliko vitaminov vsebuje hrana, kajti vitaminov ne tehtamo in njihove količine ne izražamo v gramih kakor glavne hranilne snovi. Ne moremo torej reči: Hrana mora vsebovati toliko in toliko gramov vitaminov A, B, C, D in E — kakor pravimo za beljakovine, tolšče in ogljikove vodane.

KAJ SO VITAMINI?

Kaj so prav za prav vitamini? Na to vprašanje so nam strokovnjaki še vedno dolžni res zadovoljiv odgovor, kajti s tem, da so pomožne hranilne snovi, je povedano mnogo premalo. Kemična sestava odkritih vitaminov še vedno ni dognana. Če bi bila, bi bilo tudi najbrž kmalu rešeno vprašanje izdelovanja umetnih vitaminov. Sicer zdaj že izdelujejo nekatere vitamine v tovarnah, a še ne vseh. Ko bi imeli dovolj umetnih vitaminov, bi jih kratkomalo dodajali k hrani. Ta ideal je sedaj šele delno dosežen. Naprodaj so že mnogi zanesljivi preparati, ki služijo kot izvrstno dopolnilo hrane in niso le slab nadomestek pristnih vitaminov.

Veda o vitaminih je še sorazmerno zelo mlada. Označba vitaminov, ki je še vedno v veljavi, ker je skupna za vse vrste precej različnih akcesornih hranilnih snovi po njih kemični sestavi, izvira od raziskovalca K. Funka iz l. 1913. Že iz tega sprevidimo, kako mlada je veda o vitaminih, saj so komaj pred dobrim četrtstoletjem dobili ime.

Nekoliko skrpucana opredelitev, kaj so vitamini, bi bila, če bi rekli: Vitamini so tiste kemične snovi v hrani, ki so potrebne človeškemu in živalskemu organizmu za njegov normalni razvoj in normalno delovanje; učinek vitaminov na organizem je podoben kakor učinek hormonov. Toda med tem ko organizem proizvaja sam hormone, je treba vitamine telesu dovajati od zunaj. Če pravimo, da je učinek vitaminov na organizem podoben kakor oni hormonov, je s tem rečeno, da so vitamini prav za prav dražilne, ne pa hranilne snovi v pravem pomenu besede. Lahko bi rekli, da vitamini izpodbujajo organizem, niso pa surovina za njegovo gradivo. Prav za prav so nekakšen posrednik med organizmom in hrano, ki jo organizem presnavlja.

IN KAJ JE AVITAMINOZA?

Po kemičnih lastnostih dele vitamine v glavnem v dve skupini: v vitamine, ki so topljivi v maščobah in ki jih zato imenujemo tudi maščobne vitamine, in vitamine, topljive v vodi. Razen tega dele vitamine tudi po kemični sestavi na dušične (ki vsebuje dušik) in brezdušične; dušične imenujemo **vitamine,** dušika proste pa **vitosterole** ali **vitosterine.** K maščobnim vitaminom spadajo oni, ki so označeni s črkami A, D in E, k topljivim v vodi pa B in C. Maščobni vitamini se dajo izvleči z alkoholom ali etrom, v vodi topljivi pa samo z alkoholom.

Vsaj to morate vedeti o vitaminih, da boste lahko nekoliko bolje razumeli, kaj so avitaminoze. To besedo srečate manj pogosto kakor »vitamini«. Avitaminoza je skupno ime za razne organične motnje ali bolezni, ki nastanejo zaradi pomanjkanja vitaminov v hrani. Nekatere bolezni, povzročene zaradi pomanjkanja vitaminov v hrani, so v resnici strašne. Naj vas spomnimo samo na rahitis ali mehkokostnost, eno najhujših otroških bolezni! Toda bolezni avitaminoz je še mnogo in morda so avitaminoze tudi drugi razni bolezenski pojavi, ki jih sicer pripisujemo neposrednim povzročiteljem, bolezenskim klicem ali zgolj oslabelosti organizma ter »zastrupljenjem«. Vitamini namreč še niso vsi odkriti — vsaj trditi smemo to s precejšnjo zanesljivostjo, ker je veda o vitaminih še mlada in ker posamezne vitamine odkrivajo postopno.

VITAMIN A

Ko govorimo o posameznih vitaminih, označenih s črkami, je treba vedeti, da črka navadno pomeni označbo za **skupino** vitaminov, ne le za en vitamin sam na sebi. Tako govorimo tudi o skupini vitaminov A. Ti vitamini, ki jih je posebno mnogo v ribjem olju, v zelenjavi in raznem semenju, so po svojem učinkovanju imenovani kseroftalmični. Kseroftalmija se imenuje suho vnetje oči. Ko organizem pogreša ta vitamin, usahne žleza solznica in se vname očesna roženica, ki jo končno razkroje gnojni čiri. Raziskovalci so odkrili, da je vitamin A v tesni zvezi z barvnimi snovmi ter da je identičen s karotinom. Proti vročini je zelo odporen, da ostane pogosto ohranjen tudi v kuhanih živilih.

VITAMIN D

Vitamin D je znan tudi pod imenom »protirahitični vitamin«. Druži se z vitaminom A, ki tudi preprečuje rahitido. Raziskan je pa v splošnem še mnogo premalo. Tudi tega vitamina je v splošnem največ v ribjem olju, a vsebuje ga prav tako sveže kravje mleko, čeprav manj kakor A, dalje smetana, kondenzirano mleko, maslo, gobe in jajca. V zelenjavi in sočivju ga ni, pač pa ga vsebujejo tudi drože. Če obsevamo z vijoličastimi žarki ergosterin, snov, ki jo vsebujejo drože, se spremeni v vitamin D; tako dobimo umetni vitamin, ki je znan pod imenom »vigantol«.

VITAMIN E

Prav tako je še premalo raziskan vitamin E, ki je imenovan tudi antisterilni vitamin, ki ohranjuje rodovitnost. Izvleči se da iz živalske in rastlinske hrane z etrom. Posebno mnogo ga vsebujejo žitne klice. V razpredelnicah, ki kažejo, katere vrste vitaminov vsebujejo posamezne vrste živil, navadno ne najdete navedenega tega vitamina, temveč ostale štiri skupine: A, B, C in D. Zato tudi nimamo pri rokah podatkov katera živila zanesljivo vsebujejo vitamin E.

VITAMIN B

V glavnem poznamo vitamin B1 in B2, a odkrit je tudi že vitamin B3. Vitamin B2 označujejo v Ameriki tudi s črko G. Vitamin B1 je bil odkrit zelo zgodaj, odnosno je bilo ugotovljeno, kakšne posledice rodi njega pomanjkanje v hrani. Nizozemec Eijkman (zdravnik) je l. 1897, ko še vede o vitaminih ni bilo, odkril nenavadno živčno bolezen pri — petelinu, ki so ga hranili z oluščenim rižem »plyneuritis gallinarum«. Ta bolezen je zelo podobna zloglasni beriberi, ki je razširjena med prebivalstvom v deželah, kjer se hranijo pretežno z oluščenim rižem. Vitamin B1 je imenovan zaradi svojega učinkovanja antinevritični vitamin. Mnogo ga vsebuje sadje, sočivje, zelenjava, pa tudi jetra, možgani, moka itd.

Vitamin B2 lahko imenujemo tudi vitamin rasti, ker pospešuje rast. Vsebujejo ga drože, sočivje, zelenjava, jajca, mleko itd. Tudi vitamin B3 pospešuje rast.

VITAMIN C

Vitamin C preprečuje obolenje za skorbutom. Skoraj splošno je že znano, da vsebuje citronin sok mnogo tega vitamina ter da je vprav čudežno zdravilo za skorbut. Vitamina C je pa tudi mnogo v papriki in paradižnikih, glavnati solati, špinači, zelju itd.

To je seveda le zelo površen pregled nad vitamini, a upamo, da je vsaj nekoliko pokazal, kako potrebna je vitaminska hrana. V drugi priliki bomo še posebej opozorili, katere vitamine vsebujejo posamezna živila.

Nogometni turnir v Novem mestu

Za pokal mestne občine so se borila moštva iz Črnomlja, Ribnice, Kočevja in Novega mesta — Zmagal je SK Elan

Novo mesto, 4. septembra.

Preteklo soboto in nedeljo se je v Novem mestu vršilo tekmovanje za pokal, ki ga je dolenjskim sportnikom poklonila novomeška mestna občina. V turnirju so sodelovala najboljša moštva iz Črnomlja, Ribnice, Kočevja in Novega mesta.

SK Belokrajina : SK Kočevje 3 : 2

Po žrebanju sta v soboto nastopili kot prvi dvojici enajstorici SK Kočevja in SK Belokrajine iz Črnomlja. Vkljub dežju in težkemu terenu sta obe moštvi predvajali zelo lepo in požrtvovalno igro in se je posebno izkazalo moštvo SK Belokrajine, v katerem je bil najboljši igralec Malič. Že v 10. minuti prvega polčasa je zabil Malič s 16 m žogo v mrežo kočevskega vratarja. Toda Kočevje je kmalu izsililo izenačenje po desnem krilu, ki je bilo v moštvu Kočevja najboljši igralec. Po lepi samostojni akciji se je kasneje Maliču posrečilo ponovno zatresti mrežo Kočevja in povišati rezultat na 2 : 1.

V drugem delu igre takoj pritisnejo Kočevarji v želji, da bi izenačili Belokrajino v popolno obrambo. V 22. minuti se jim s prestrogo dosojeno enajstmetrovko to tudi posreči. Ker se do konca rezultat ne izpremeni, igrata moštvi še kratek podaljšek in v zadnji minuti uspe desnemu krilu Belokrajine postaviti končni rezultat na 3 : 2 za SK Belokrajino. Tekmo je sodil g. Stanko Not.

SK Elan : SK Ribnica 5 : 0

V drugi tekmi je nastopila SK Ribnica proti domačemu SK Elanu. Domačini so prijetno iznenadili in pokazali precejšnje tehnično znanje; s sijajnimi prodori se je izkazoval zlasti srednji napadalec domačih Šmajdek, poleg njega pa tudi srednji krilec Knajter in desni krilec Gregorčič. Pri gostih sta najbolj ugajala desno krilo Srpan in pa srednji krilec. Napad in obramba sta popolnoma zatajili. V splošnem si je enajstorica iz Ribnice s svojo lepo igro v Novem mestu pridobila mnogih simpatij.

Ves prvi polčas so domačini odločno prevladovali in zabili po Knajterju, po levi zvezi Urbaniji in po Šmajdeku štiri gole. V drugem polčasu so Ribničani želeč znižati rezultat nudili več odpora, vendar vidnega uspeha niso dosegli. V predzadnji minuti je Elanovec Šmajdek postavil končni rezultat 5 : 0.

Tekmo je sodil g. Sila Milan. Gledalcev je bilo kljub slabemu vremenu okoli 300.

V nedeljo dopoldne je bil drugi del sportnega dne. Plavalne tekme so morale zaradi slabega vremena odpasti, vršil pa se je propagandni stafetni tek skozi Novo mesto. Na startu so se javile stafeti lahkoatletske sekcije in nogometnega moštva Elana in stafeta SK Belokrajine. Startni

La coppa d'argento, dono del Comune di Novo mesto — Srebrni pokal novomeške občine

znak je dal osebno Civilni Komisar g. dr. Otor Griselli. Z velikim naskokom je zmagala stafeta lahkoatletov SK Elana s časom 3,10.4, drugo je bilo nogometno moštvo SK Elana 3,22.3 pred SK Belokrajino 3,22.9.

SK Kočevje : SK Ribnica 4 : 1

Popoldne so se ob lepem vremenu nadaljevale nogometne tekme. Kot prva dvojica so nastopili premaganci prvega dne: SK Kočevje proti SK Ribnici. Zmagalo je moštvo SK Kočevja z rezultatom 4 : 1 (1 : 1). Tekma se je pričela v prisotnosti visokih funkcionarjev z Eksc. Generalom Romerom in mestnim županom g. dr. Polenškom na čelu ter pred več kot 2000 gledalci.

Kočevje je že v drugi minuti doseglo vodstvo. V 20. minuti doseže srednji napadalec SK Ribnice izenačenje. Rezultat se do polčasa potem ni menjal. Po izmenjanih prostorih doseže Kočevje že v prvi minuti ponovno vodstvo. Kmalu zatem desno krilo Kočevja poviša na 3 : 1. V zadnjem delu igre Kočevje zopet doseže iz kota uspeh in postavi končni rezultat 4 : 1.

Tekmo je sodil g. Stanko Not. Po končani tekmi so se uvrstila vsa moštva pred tribuno, kjer je gostujočim klubom načelnik nogometne sekcije SK Elana podelil spominska darila.

Il sindaco di Novo mesto parla agli sportivi consegnando la coppa al vincitore — Župan Novega mesta izroča pokal z izpodbudnim nagovorom

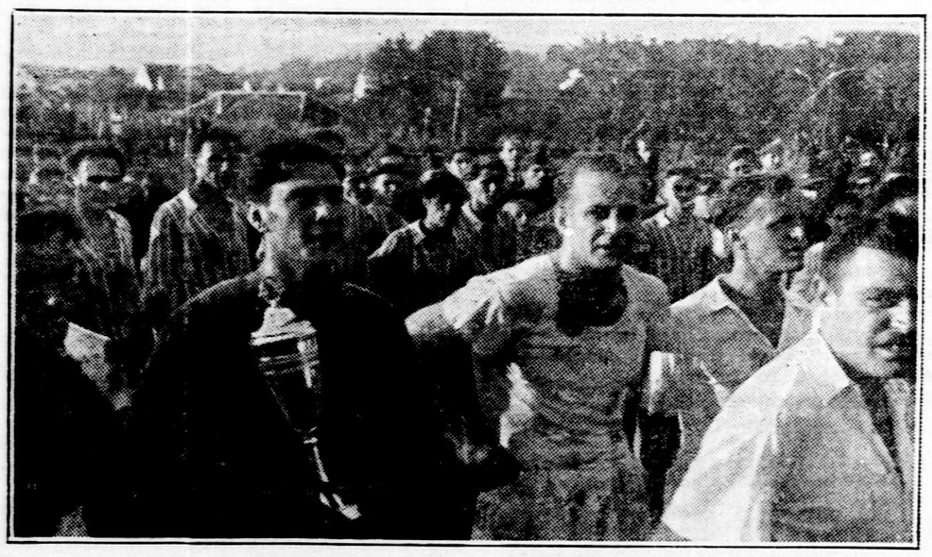

Il capitano della squadra del S. K. Elan Kalčič con la coppa — Kapitan moštva SK Elana Kalčič s pokalom

SK Elan : SK Belokrajina 4:3

Z nestrpnostjo so gledalci pričakovali odločilno tekmo med SK Elanom in SK Belokrajino. Moštvo Elana je nastopilo v izmenjani postavi in pokazalo lep napredek, med vsemi je bil najboljši Smrdu, kateremu gre največ zaslug za zmago domačega moštva. Poleg njega so bili odlični Knajter kot srednji krilec, Vovk na desnem krilu in desni krilec Gregorčič. Pri gostih so ugajali srednji krilec in pa ožja obramba.

SK Belokrajina je imela začetni udarec. Že v prvem delu igre je videti, da sta se sestali dve po močeh skoro enakovredni moštvi. Elan je tehnično prekašal goste, toda ti so igrali z največjo požrtvovalnostjo. V sedmi minuti je poslal Smrdu neubranljivo žogo v gol Belokrajine. Z malo pogreško vratarja Malič izenači. Kasneje poviša Knajter z enajstmetrovko na 2 : 1. V 25. minuti dvigne Šmajdek na 3 : 1 in Elan prehaja vse bolj in bolj v premoč. Desnemu krilu Vovku uspe prodor z neubranljivim golom. Rezultat polčasa 4 : 1.

V drugem delu igre prevzamejo inicijativo Belokranjčani in že v 5. minuti z enajstmetrovko zmanjšajo rezultat na 4 : 2. V 14. minuti Knajter po prostem strelu doseže gol za Elan, katerega pa sodnik ne prizna. Igra se prenese na polje domačinov in gostje dosežejo v 20. minuti tretji gol. Do konca igre ostane rezultat 4 : 3 neizpremenjen.

Z zmago nad SK Belokrajino si je SK Elan osvojil pokal mestne občine Novo mesto. Sodil je objektivno italijanski zvezni sodnik g. Sanggiorgi. Po tekmi sta se moštvi uvrstili pod slavnostno okrašeno tribuno. Mestni župan g. dr. Polenšek je po izpodbudilnem govoru predal moštvu SK Elana krasen srebrn pokal. Nato se je g. Pelko zahvalil vsem moštvom za sodelovanje, domačemu moštvu pa čestital k zmagi ter izročil lahkoatletski sekciji Elana kot zmagovalki v stafeti spominsko darilo. G. Not se je končno zahvalil v imenu moštva občini in prebivalstvu na podpori in darilu, zmagovalnemu moštvu pa je s čestikami poklonil spominsko plaketo na prvo tekmovanje za Dolenjsko prvenstvo.

Vsa organizacija turnirja je bila v rokah agilnega g. Nota, kateremu sta vsestransko pomagala gg. Pelko in Povh.

—t

V nekaj vrstah

V Norr Köpingu je startal madžarski plavalni prvak Tatos na neki švedski prireditvi. Na progi 400 m se mu je posrečil lep uspeh, ker je s časom 4:46.4 izboljšal dosedanji evropski rekord na tej progi za 4 desetinke sekunde. Rekord je imel doslej Francoz Taris. Na isti prireditvi je Tatos zmagal na 100 m prosto 1:00.5 pred Švedom Björn Borgom (1:01.7).

V okviru stuttgartske lahkoatletske prireditve je bil izboljšan evropski rekord v teku na 200 metrov. Izboljšal ga je znani nemški sprinter Scheuring, ki je na 200 m dosegel čas 21 sekund, na 400 m pa 48.8. Razen rezultatov Scheuringa bi bilo s tega mitinga omeniti še uspeh Marktanerja, ki je zalučal disk 45.60 m daleč.

Zaplenjena lokomotiva

Na mejni postaji Baisteux so carinski napravili preiskavo na vlaku, ki je bil namenjen v Belgijo. Pri tem so našli na tenderju lokomotive pod premogom 2000 kg moke. Po zakonskih predpisih je bilo treba zapleniti zaradi tihotapstva ne le moko, temveč tudi sredstvo, ki je služilo za tihotapstvo, v tem primeru lokomotivo. Cariniki so se strogo držali predpisa ter so kratkomalo zaplenili lokomotivo s tenderjem vred. Zaradi tega vlak ni mogel nadaljevati vožnje in imel je izredno veliko zamudo. Vožnjo je nadaljeval šele, ko so pripeljali drugo lokomotivo.

Iz letošnje Ufine produkcije

Znano filmsko podjetje UFA pripravlja za sezono 1941-42 45 nemških celovečernih filmov, od teh 23 lastne proizvodnje in 12 terryne proizvodnje, poleg tega pa 52 zvočnih tednikov in tudi dva češka filma lastne proizvodnje. Češka filma sta veseloigri in sicer »Iz čeških mlinov«, delo režiserja Cikana, ki ni bilo končano pred »filmsko žetvijo« in tako bo imelo zdaj izključno praško premiero ter »Ugrabitev Sabinke«, v katerem igra v režiji M. Friča Vlasta Burian. Dalje je pripravila UFA celo vrsto kulturnih filmov lastne in terrne produkcije.

PROKLETSTVO DEMANTA

17

Roman.

— Skrijte se — sem mu dejal, — jaz pa stopim odpret... Skrijte se tjale v omaro... ne... preveč vidna je. Pojdite raje v drugo sobo in zaklenite se v njo... sam opravim z gostom. Kar zanesite se name... storim vse, kar je v mojih močeh, da vas rešim...

Zvonec je znova zapel, močneje kakor prvič.

— Hitro, hitro! — sem dejal Manzani... Izginite!

Manzana je zbežal v salon in slišal sem, da je dvakrat zaškripal ključ v ključavnici.

Mirno sem šel odpret vrata. Na pragu je stal pismonoša.

— Gospod Manzana? — je vprašal.

— Da, jaz sem.

— Tu imate priporočeno pismo, gospod... podpišite, prosim.

Povabil sem pismonošo, naj vstopi in zapisal sem v knjigo, ki mi jo je pomolil poljubne hieroglife.

Ko je bilo to opravljeno, sem mu dal dvajset sous napitnine. Zahvalil se mi je in odšel. Potem sem poklical Manzano, ki se pa ni odzval. Stopil sem k vratom sobe, kamor se je bil zaklenil in moral sem se pogajati z njim skoraj pet minut, preden se je omehčal in mi odprl.

Slednjič se je dal prepričati in stopil je iz sobe bled kakor zid.

— Pismonoša je bil, — sem dejal. Ker mi pa še vedno ni verjel, sem mu pokazal pismo.

Vrnila sva se v kabinet. Manzana se je ozrl na vse strani in ko se je končno pomiril, je sklenil odpečatiti pismo.

— Lastnica tega stanovanja mi piše, — je dejal. — Poroča mi, da se vrne iz Nice petega januarja in opozarja me, da ji bom moral tega dne plačati tisoč frankov.

— To naju ne zanima... Nadaljujva svoje delo... Evo, tu je kip, vreden okrog 100 frankov. Ta srebrni pokal je vreden najmanj dvakrat toliko... Te modre vaze tu v vitrini in te emajlirane skledice za bonbone se bova kaj lahko odkrižala.

Zavila sva naštete predmete in jih položila na mizo v salonu.

Svečnikom sva priključila srebrno sladkornico, majhno stensko uro, srebrn pozlačen kavin pribor in dva ali tri bibelote, ki so bili po mojem mnenju tudi nekaj vredni.

— Po mojem mnenju bi ne bilo pametno čakati do noči, sem dejal Manzani. — Odideva lahko že zdaj.

— Da, prav pravite... Ali bi pa ne mogli sami prodati teh stvari?

— Kaj pa vi?

— Jaz bi ostal tu.

— To bi vam bilo zelo prikladno. Pustil naj bi vas tu samega in ko bi odšel, bi jo lepo popihali z mojim demantom. Ne, dragi moj, iz te moke ne bo kruha. Z menoj pojdete, ali se pa tudi jaz nikamor ne ganem.

— Saj vendar veste, da me iščejo... Če me aretirajo, se vrnete v to stanovanje, vlomite v moj kovčeg in vzamete demant.

— S takimi domnevami ne prideva daleč... Ali ste pripravljeni odpotovati v Anglijo ali ne?

— Da, hočem se odpeljati tja.

— No, torej, potem takem pa morava poskrbeti za denar...

Manzana se ni več upiral. Spoznal je bil, da bo najbolje sporazumeti se z menoj.

Bil sem še vedno prepričan, da je gojil ta mož večkrat misel umoriti me, da pa ni imel poguma storiti to.

V tem trenutku sem mu bil koristen. Domneval je — naj bo že tako ali tako — da ga preganja policija in oprijel se me je kakor utopljenec bilke. Bil je pa gotovo pripravljen storiti mi največjo grdobijo, čim bi se mu ne bilo več treba bati policije.

Čim bova v Angliji, sem mislil sam pri sebi, bom imel jaz vse karte v rokah.

Pripravljala sva se k odhodu. V žepe sva bila spravila vse stvari, ki sva jih bila zbrala v stanovanju. Kar mi je šinila v glavo nova misel.

— Nekaj časa bova z doma, — sem dejal Manzani. — Ne smeva namreč pozabiti, da naju čaka več potov, preden se iznebiva teh umetnin. Če bi hotela policija v najini odsotnosti priti sem in preiskati stanovanje... Upam, da se to ne bo zgodilo, toda računati je treba z vsem...

— Prav pravite, — je zamrmral Manzana. — Demant moram torej vzeti s seboj.

— To bo najpametneje. Lahko si misliva, kako bi se počutila, če bi našla po svojem povratku stanovanje razmetano, kovčeg odprt in...

— Ni treba pritiskati name, — je pripomnil Manzana in se kislo nasmehnil. Vzel je iz žepa ključek, toda preden je odprl kovčeg, je še nekaj časa okleval.

— No, na kaj pa čakate?

Ne da bi odgovoril je vzel samokres in ga položil na stol kraj sebe.

Razmišljajoč o svoji kombinaciji me je gledal izpod čela, jaz sem se pa delal kakor da tega sploh ne vidim.

Dvakrat je zasukal ključek in kovčeg se je odprl. Vzel je demant, mi ga pokazal in ga spravil v žep svojega telovnika.

— Poglejte, kam sem ga spravil, — mi je dejal.

— Upam, da vaš žep ni raztrgan.

— Ne, ne bojte se, moj telovnik je čisto nov.

In potem je spravil še samokres v desni žep svojega svršnika. Ko sva stopila na ulico, sem prijel svojega pajdaša pod roko. Ni se začudil tej zaupljivosti, čeprav je čutil njen namen.

— Ljudje bi naju lahko smatrali za prijatelja, — je dejal in se porogljivo nasmehnil.

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Vlad. Regally // Vsi v Ljubljani